

Kardeljeva pl. 4, 1000 Ljubljana, Slovenija
tel.: +386 (0)1 58 05 105
fax: +386 (0)1 58 05 104

Politbarometer 9/2012

september 2012

Projekt

"Javnomnenjske raziskave o odnosu javnosti
do aktualnih razmer in dogajanj v Sloveniji"
je longitudinalni projekt CJMMK, ki poteka od januarja 1995 dalje

Ljubljana, 19. 9. 2012

Politbarometer, september 2012

Poročilo o raziskavi, ki je bila opravljena v dneh od 10. 9. do 12. 9. 2012

V dneh od 10. do 12. septembra 2012 smo opravili tretjo meritev stališč v okviru programa Politbarometer 2012¹. Poleg vprašanj, ki jih ponavljamo skozi ves tok raziskave (longitudinalni del) in ki zajemajo področja zadovoljstva, ocene uspešnosti delovanja državnih organov, zaupanja in strankarske preference, smo v tokratno raziskavo vključili še vprašanja v povezavi z bližajočimi predsedniškimi volitvami ter sklop vprašanj v zvezi s predlaganimi reformnimi ukrepi.

Vsebina raziskave je prikazana v petih poglavjih – in sicer:

1.0 Kazalci splošnega zadovoljstva

- 1.1 Osebna sreča
- 1.2 Zadovoljstvo z življenjem
- 1.3 Zadovoljstvo z materialnimi razmerami
- 1.4 Skrb za zaposlitev
- 1.5 Ne-zadovoljstva – strnjen prikaz

2.0 Ocene delovanja osrednjih državnih organov

- 2.1 Zadovoljstvo z demokracijo
- 2.2 Podpora vladi
- 2.3 Ocena uspešnosti delovanja osrednjih državnih organov
- 2.4 Zaupanje v osrednje državne in druge institucije
- 2.5 Alternative za zagotavljanje uspešnega vladanja

---

¹ Longitudinalni projekt Politbarometer, ki poteka nepretrgoma od januarja 1995, v obdobju od januarja 2006 do jeseni 2010 ni bil financiran. Od 1. 10. 2010 dalje poteka na osnovi pogodbe o financiranju Ciljnih raziskovalnih programov Vlade Republike Slovenije. V novem projektnem okviru bo raziskava potekala naslednja tri leta, do oktobra 2013.

Politbarometer september 2012 je potekal v dneh od 10. do 12. septembra 2012; na osnovi vzorca telefonskih naročnikov smo zajeli 910 polnoletnih oseb, prebivalcev Republike Slovenije, in z njimi izvedli telefonski intervju s pomočjo standardiziranega vprašalnika. Vzorec je potekalo iz vzorčne baze (BN=3310), ki je bila izčrpana do 27%. Telefonske intervjuje Politbarometra 9/12 je izvajalo 30 izšolanih anketarjev CJMMK, povprečni čas trajanja intervjuja (računalniška meritev) je bil 12 minut, medtem ko je bil skupni bruto čas trajanja ankete 470 ur.

Zasnovo vprašalnika PB09/12, kontrolo izvedbe in pripravo poročila je opravila skupina CJMMK: red. prof. dr. Niko Toš, doc. dr. Slavko Kurdija (nosilec projekta), Živa Broder, univ. dipl. soc., Rebeka Falle, univ. dipl. soc. in Bojan Kuferšin.

Poročilo vsebuje popoln pregled postavljenih vprašanj in dobljenih odgovorov – v prilogi. V nadaljevanju podajamo pregled najznačilnejših ugotovitev v opisni, grafični ali numerični obliki. Vsa vprašanja in merila v gradivu so povzeta v izvorni obliki. Ker gre v večini primerov za ponavljajoče se meritve, podajamo poleg aktualne meritve še pregled prejšnjih meritev.

Prikazi in analize podatkov temeljijo na sistemu vzorčnih uteži, ki zmanjšujejo pristranost in napake v rezultatih kot posledice vzorčenja.

3.0 Opredeljevanje do strank: strankarske preference

- 3.1 Pretekla volilna ravnanja
- 3.2 Udeležba na volitvah
- 3.3 Volil bi
- 3.4 Strankarske preference
- 3.5 Levo-desno samoopredeljevanje

4.0 Predsedniške volitve: opredeljevanje do kandidatov

- 4.1 Predsedniške volitve 2007, drugi krog: Türk/Peterle
- 4.2 Izbira med tremi kandidati
- 4.3 Parne primerjave
- 4.4 Izbire med tremi: tri oz. dve izbiri

5.0 Ocene razmer in stališča o predlaganih reformah

- 5.1 Ocena kriznosti razmer
- 5.2 Stališča o reformah
- 5.3 Indeks sprejemanja reform

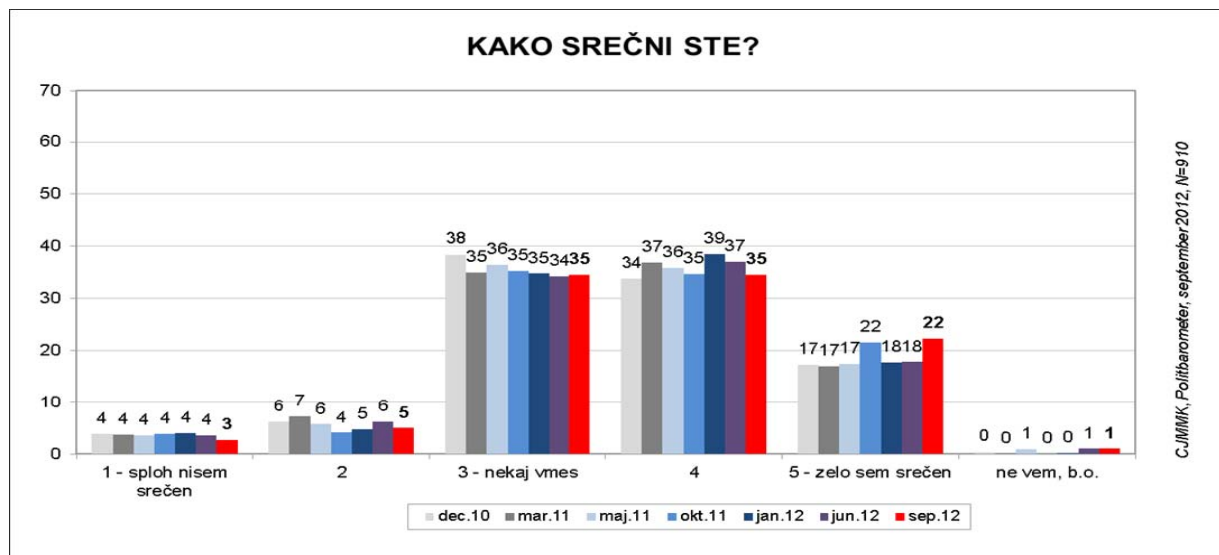
1.0 Kazalci splošnega zadovoljstva

V tem okviru so prikazane PB meritve stanja »srečnosti«, »zadovoljstva z življenjem«, »zadovoljstva z materialnimi razmerami«, »izražanja zaskrbljenosti glede izgube zaposlitve« (le zaposleni) in strnjen prikaz »ne-zadovoljstev«.

1.1 Osebna sreča

Meritve »srečnosti« v času december 2011–september 2012 so prikazane v grafu 1.1. V opazovanem obdobju se pokažejo ustaljena razmerja deležev v obsegu 5-stopenjske lestvice. Iz teh razmerij izstopajo zadnja, septemrska, ko se delež srečnih nepričakovano značilno poveča.

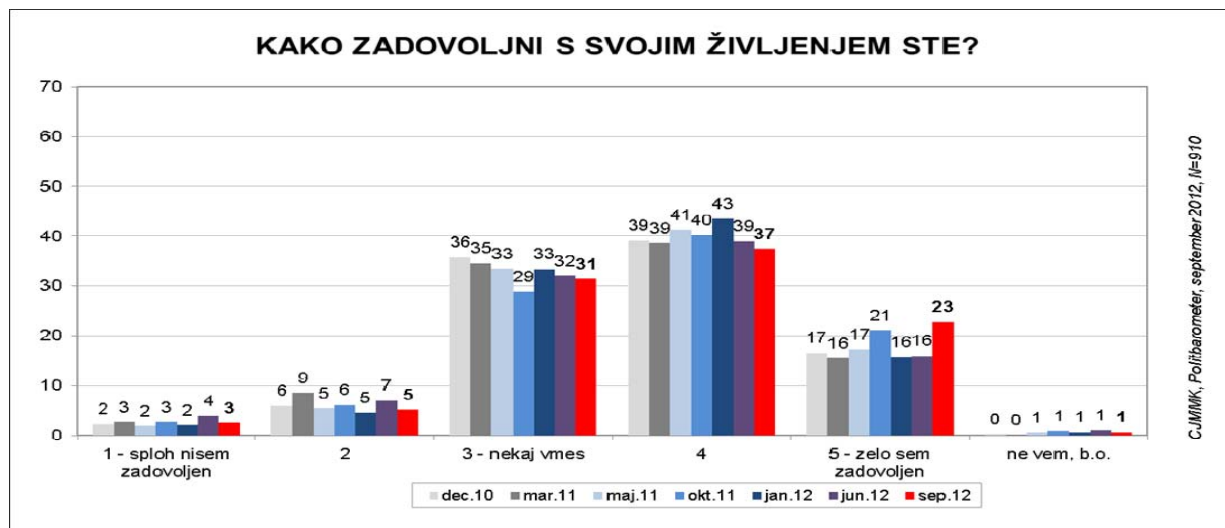
Graf 1.1

1.2 Zadovoljstvo z življenjem

Podobno konfiguracijo odgovorov pokaže primerjava meritev »zadovoljstva z življenjem«, pri čemer je– proti pričakovanjem – delež »zelo zadovoljnih« iz junija v september narastel skoraj za polovico, iz 16% na 23%, delež nezadovoljnih pa upadel iz 11% na 8%.

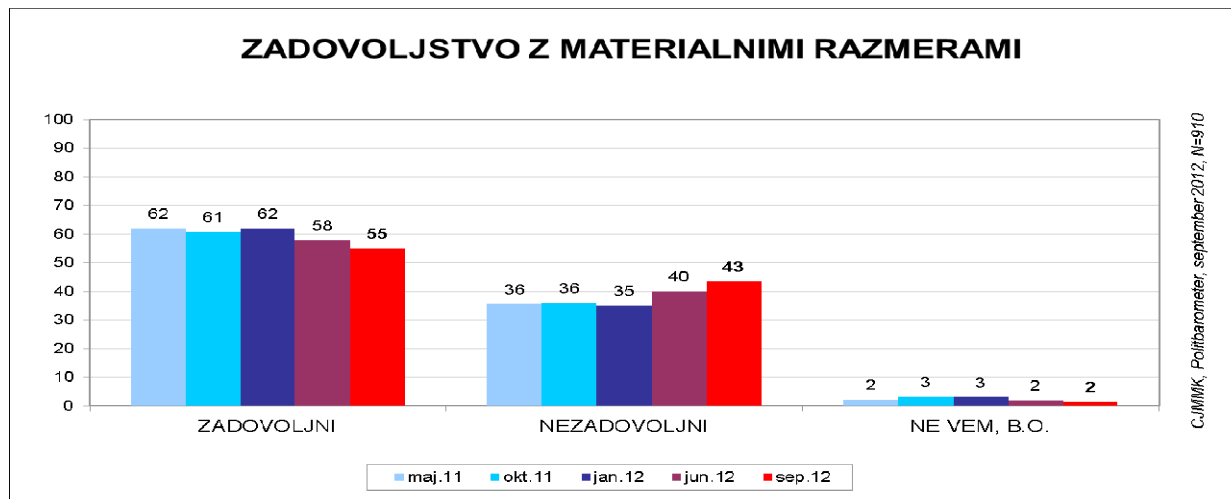
Graf 1.2

1.3 Zadovoljstvo z materialnimi razmerami

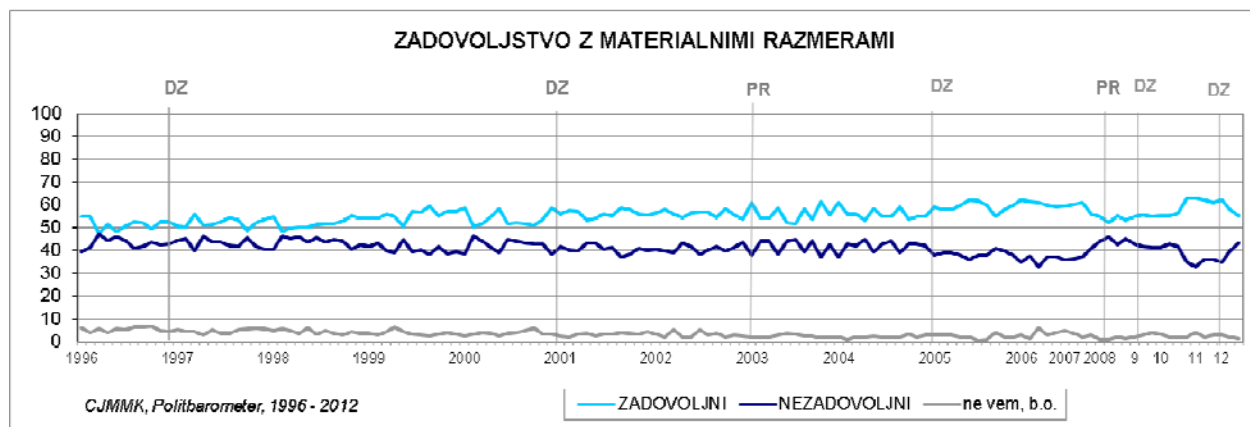
Delež zadovoljnih v obdobju maj 2011 – september 2012 postopno upada in doseže raven 55%, delež nezadovoljnih v istem obdobju postopno narašča in septembra doseže raven 43% (graf 1.3). Potek izražanja nezadovoljstva v daljši retrospektivi prikazuje graf 1.4.

Graf 1.3

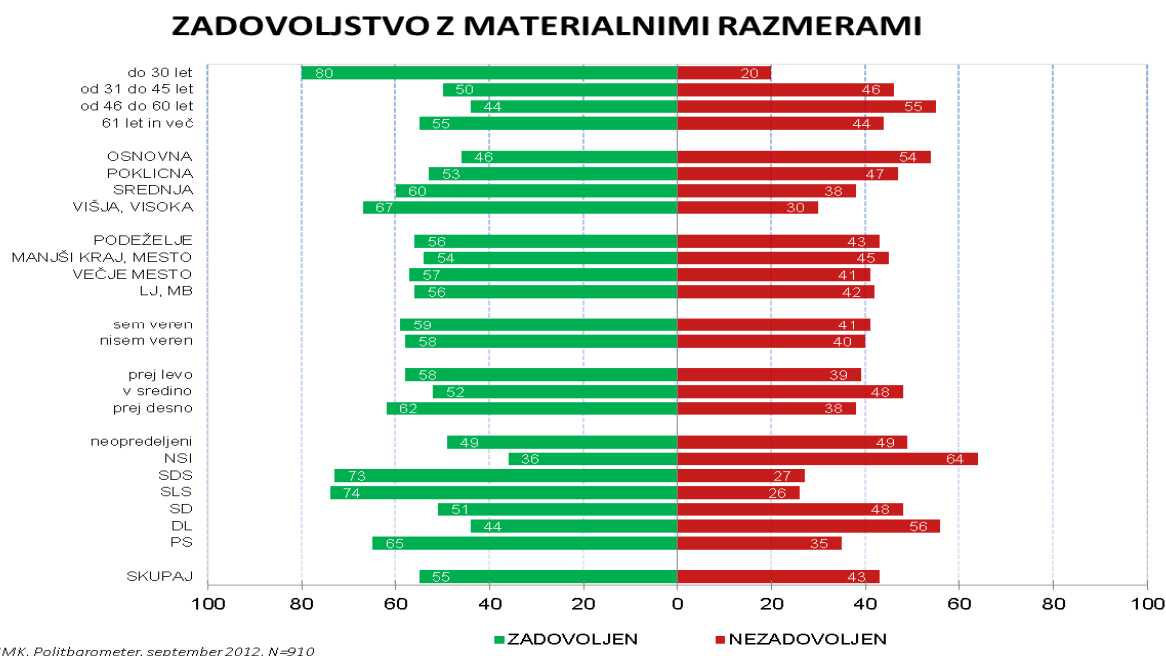

Analiza (graf 1.5) pokaže, da je daleč več nezadovoljnih, kot v povprečju (43%) med respondenti iz skupin 46 do 60 let starih (55%), le z osnovno šolo (54%), upokoјencev (49%), brezposelnih (62%!) itd. Daleč bolj kot v povprečju (55%) pa so zadovoljni najmlajši (do 30 let: 80%!), študentje, dijaki (75%), desno samoopredeljeni (62%), preferenti SDS (73%) in SLS (74%) itd.

Graf 1.4

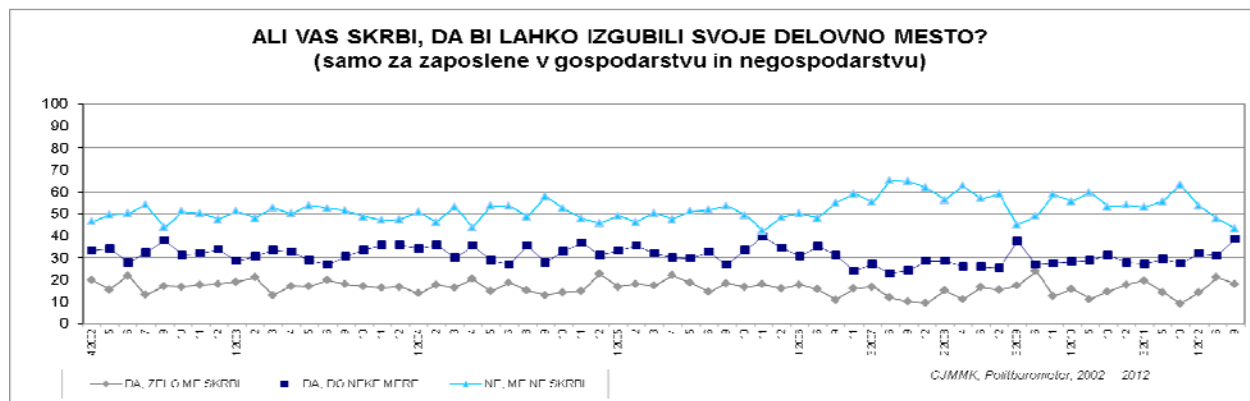
Graf 1.5

1.4 Skrb za zaposlitev

Meritev »skrbi pred izgubo zaposlitve« (graf 1.6), ki zajame skupino zaposlenih, pokaže naraščanje »delno zaskrbljenih« in stabilno raven »zelo zaskrbljenih«. Medletna primerjava pokaže, da je bilo oktobra lani zaskrbljenih skupaj le 36%, septembra letos pa kar zaskrbljenih 57%! Ustrezno zmanjšan je delež nezaskrbljenih (iz 63% na 43%). Zaskrbljenost glede zaposlitve je torej splošna in prevladujoča lastnost zaposlenega dela slovenske populacije. Opazen je tudi premik v preseku junij-september, saj delež zaskrbljenih naraste iz 52% v juniju na 57% v septembru.

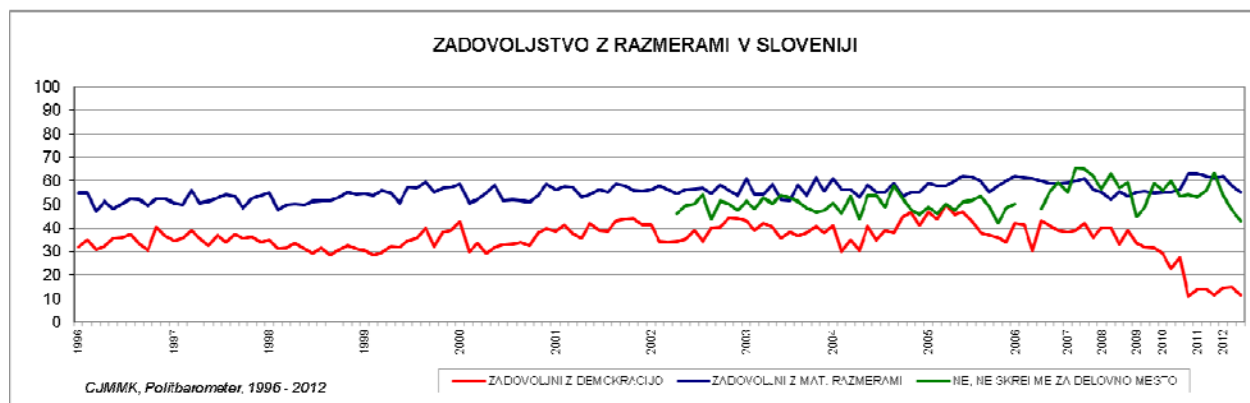
Graf 1.6

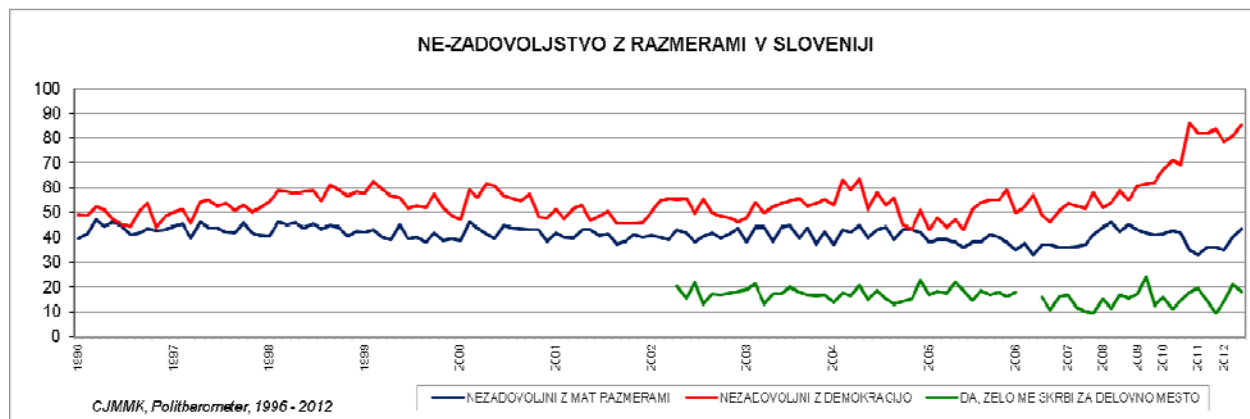
1.5 Ne-zadovoljstva – strnjen prikaz

V grafih 1.7 in 1.8 je podan prikaz izražanja zadovoljstva oz. nezadovoljstva in vključuje oceno materialnih razmer v družini, zaskrbljenost glede izgube zaposlitve in zadovoljstvo z demokracijo. Iz obeh grafičnih prikazov je očitno odstopanje v izražanju zadovoljstva oz. nezadovoljstva z materialnimi razmerami in zaskrbljenostjo glede zaposlitve po eni strani ter ocenjevanjem razmer v delovanju institucionalnega sistema (zadovoljstvo z demokracijo) po drugi strani. Skupna značilnost pa je v tem, da »zadovoljstva« upadajo, ogroženost in nezadovoljstva pa naraščajo.

Graf 1.7

Graf 1.8

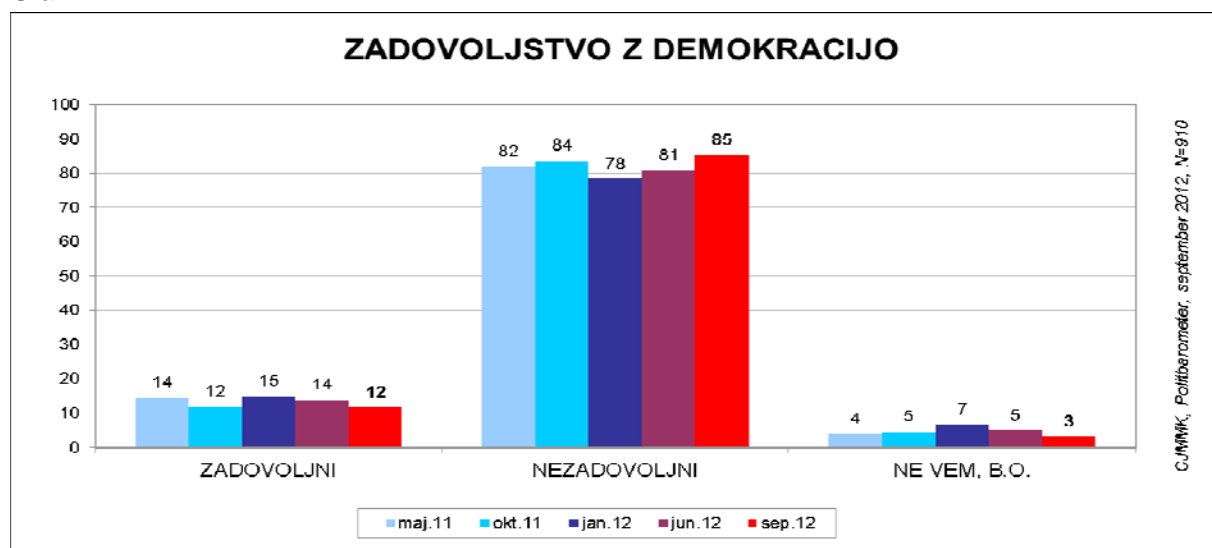
2.0 Ocena delovanja osrednjih državnih organov

V tem okviru bomo prikazali odgovore na vprašanja o: zadovoljstvu z demokracijo, o podpori vladi J. Janše in ocene uspešnosti delovanja osrednjih državnih organov. Sem uvrščamo tudi oceni delovanja dveh državnih funkcionarjev, katerih mandata sta pred iztekom: direktorja generalne policijske uprave Janka Gorška in varuhinje človekovih pravic Zdenke Čebašek-Travnik.

2.1 Zadovoljstvo z demokracijo

Odgovori na vprašanje o »zadovoljstvu z demokracijo« prikazani v grafu 2.1, kažejo, da je delež nezadovoljnih v obdobju iz lanskega v letošnje leto vseskozi visok in konstanten; ob tokratni meritvi dodatno naraste na raven 85% vprašanih; tudi delež zadovoljnih je v opazovanem obdobju vseskozi nizek in konstanten. To velja seveda za obdobje iz konca leta 2009, ko beležimo naraščajoče nezadovoljstvo in upadajoče zadovoljstvo z demokracijo. To kaže na izpraznjenost razmerja med volilnim telesom in politično elito, med volilnim telesom in institucionalnih sistemom.

Graf 2.1

Potek izražanja zadovoljstva z demokracijo v obdobju 1996-2012 ilustrira graf 2.2 Očitno je, da sicer v vsem obdobju opazovanja delež nezadovoljnih presega delež zadovoljnih, da pa so vidna tudi odstopanja navzdol in navzgor. Umirjeno izražanje nezadovoljstva oz. naraščanje zadovoljstva opazimo v obdobju iz konca leta 2004 v sredino leta 2005. Gre torej za čas nastopa prve vlade J. Janše, ki je bila v javnem mnenju spremljana z velikimi pričakovanji. Ob zaključku mandata vlade J. J. pa se sproži kritično razpoloženje, ki sicer manj izrazito spremlja ves mandat vlade B. Pahorja, in se »na vrh« povzpne z začetkom novega mandata vlade J. J.

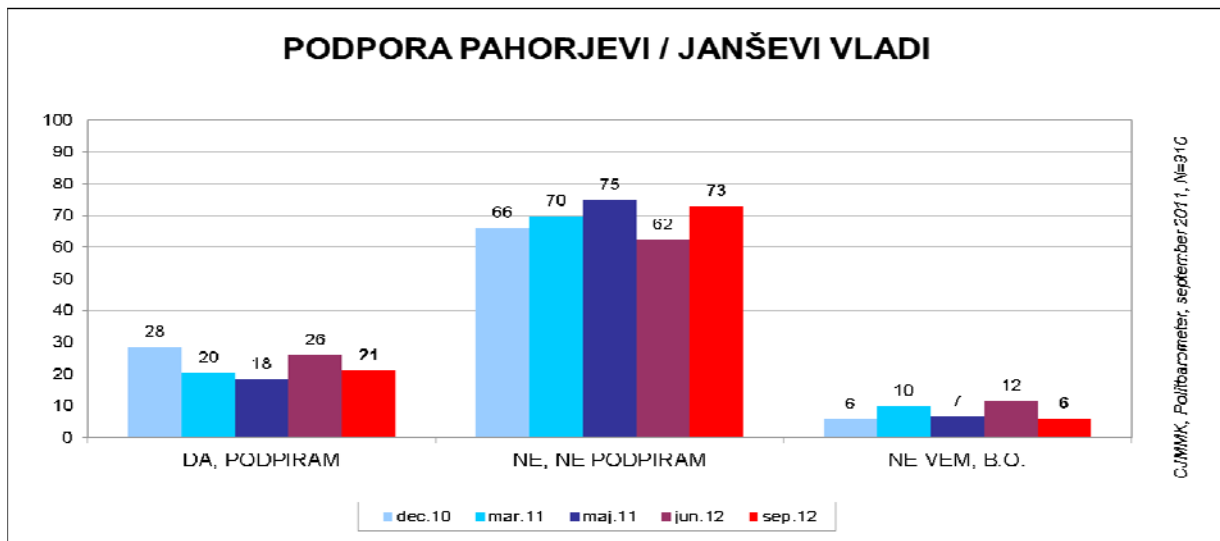

2.2 Podpora vladi

Vprašanje »Ali podpirate vlado (Janeza Janše), ali ne?«, je indikator širokega spektra, ki nakazuje odnos volilnega telesa oz. javnosti do vsakokratnih nosilcev izvršne oblasti. Pri tem je poimensko izpostavljen mandatar kot personifikacija izvršne oblasti v parlamentarnem sistemu. Vprašanje smo prvič formulirali januarja 2001.

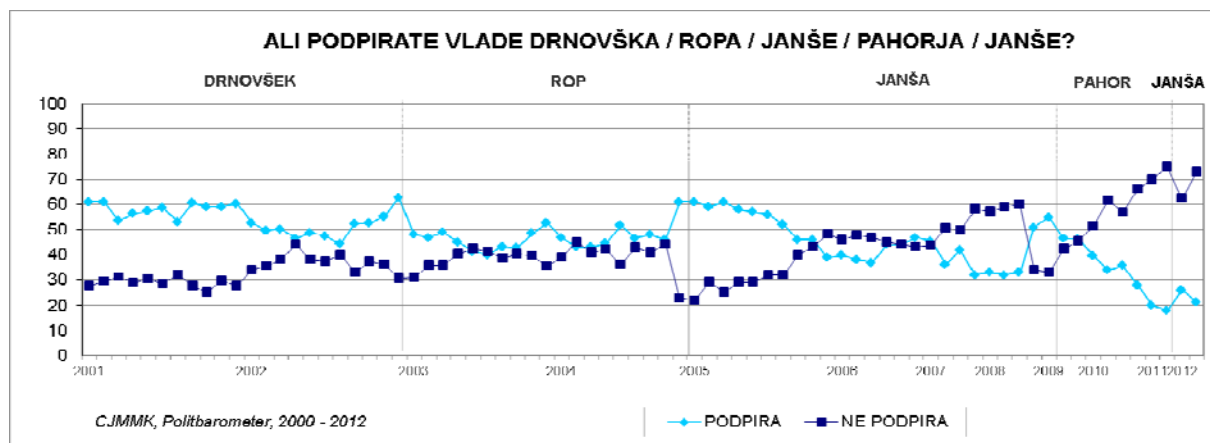
Rezultati septembrske meritve so prikazani v grafu 2.4. Tokrat je slabe tri četrtine (73%) izreklo nepodpore Janševi vladi, dobra petina (21%) pa ji je izrekla podporo; vsega 6% vprašanih je ostalo neopredeljenih. Bližnje primerjave pokažejo, da je aktualna podpora značilno pod ravno, izmerjeno v juniju letošnjega leta, in na ravni podpore vladi B. Pahorja v lanskem prvem polletju, ko je ta izgubljala »tla pod nogami« in končno izgubila podporo v parlamentu.

Graf 2.4

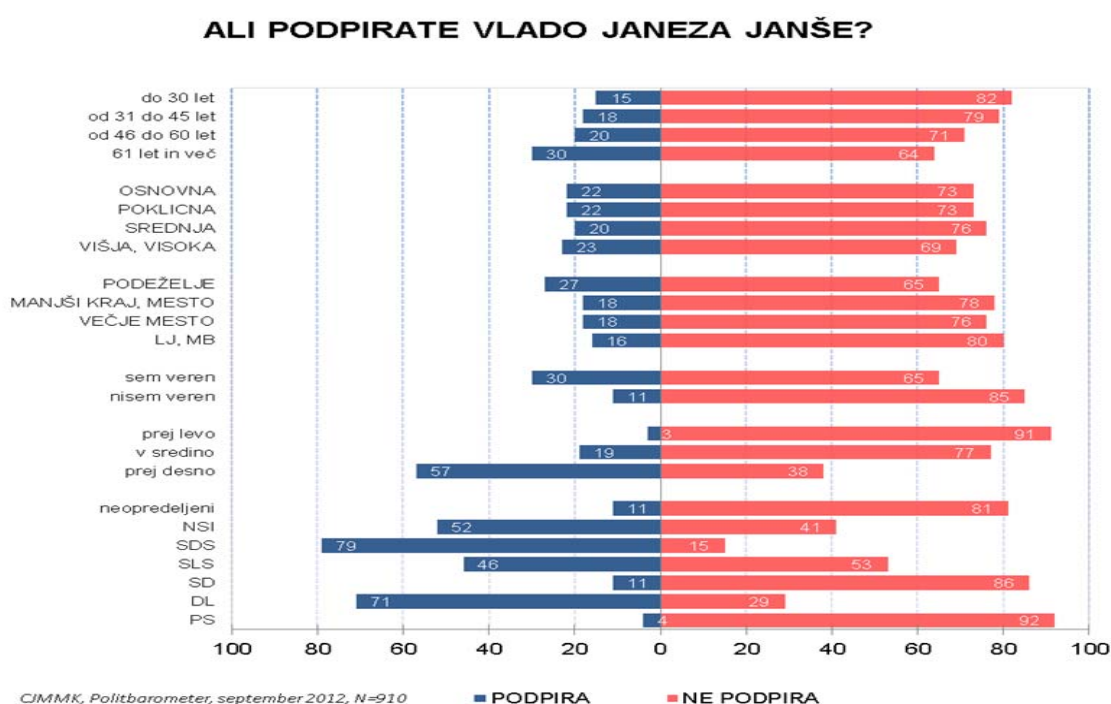
Daljne primerjave so prikazane v grafu 2.5. Očitno je, da se razmerja med volilnim telesom in nosilci izvršne oblasti vse bolj zaostrejo, kar se kaže v prevladujoči nepodpori oz. v odklanjanju podpore vladi. Takšno razmerje med volilnim telesom in izvršno (tudi zakonodajno) oblastjo se je vzpostavilo v sredini leta 2007 in se vzdrževalo do izteka mandata prve vlade J. Janše do konca leta 2008. Ponovno pa se je pokazalo po izteku prvega leta Pahorjeve vlade in vztrajalo vse do konca njegovega mandata. Ob postavitvi nove Janševe vlade opazimo sicer manjši nihljaj navzgor, osnovna tendenca pa ostane nespremenjena. Odnos do vlade se še bolj izostri.

Graf 2.5

Strukturna analiza (graf 2.6), opravljena na osnovi septembrske meritve pokaže, da odklanjanje podpore vladi J. Janše prevladujejo izstopa pri vseh opazovanih skupinah – z redkimi izjemami. Bolj odklonilni do vlade kot v povprečju (73%) so respondenti iz naslednjih skupin: do 30 let stari (82%), srednje izobraženi (76%), samozaposleni (88%), študentje, dijaki (83%), prebivalci Ljubljane in Maribora (80%), levo samoopredeljeni (91%), preferenti SD (86%), PS (92%), pa tudi strankarsko neopredeljeni (81%) itd. S povečanim deležem izrečenih podpor nad povprečjem (21%) pa izstopajo skupine: najstarejši (61 let in več – 30%), verni (30%), desno samoopredeljeni (57%), preferenti SDS (79%), SLS (46%), itd. Med skupinami preferentov koalicijskih strank z visoko nepodporo izstopajo: preferenti SLS (53%), DESUS (81%); z značilno visoko nepodporo pa izstopajo tudi preferenti NSI (41%), ki sicer vlado pretežno podpirajo (52%).

Graf 2.6

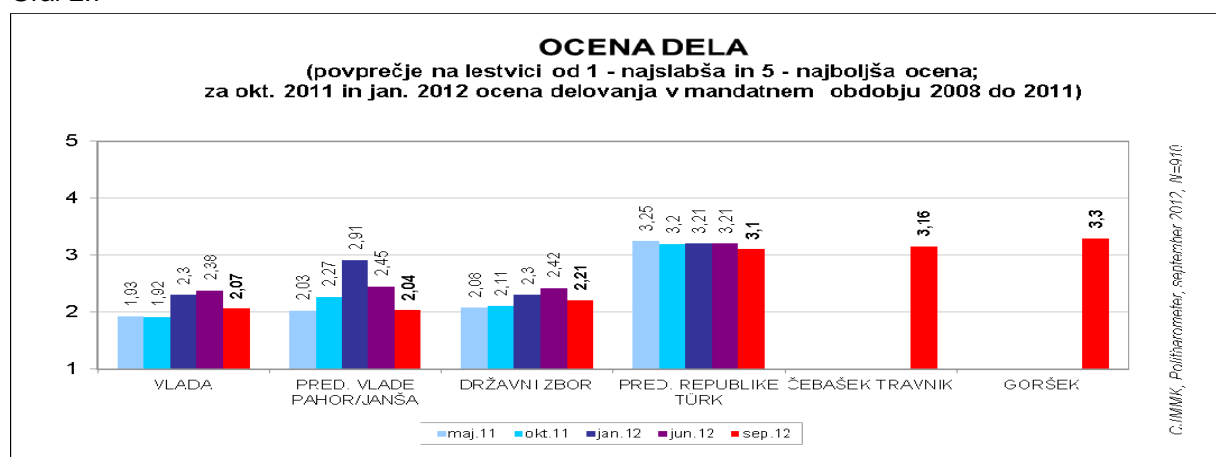

2.3. Ocena dela osrednjih državnih organov

V tem delu so prikazani rezultati meritve uspešnosti delovanja osrednjih državnih organov.

V poročilu PB januar 2012 smo ugotovili izrazito in prevladujočo kritičnost v ocenjevanju delovanja osrednjih političnih ustanov. To se je kazalo v negativnem odnosu do delovanja vlade, predsednika vlade, državnega zbora itd. Meritve v juniju so sicer nakazale manjše vzgibe v ocenjevanju – v pozitivni smeri (glej graf 2.7).

Graf 2.7

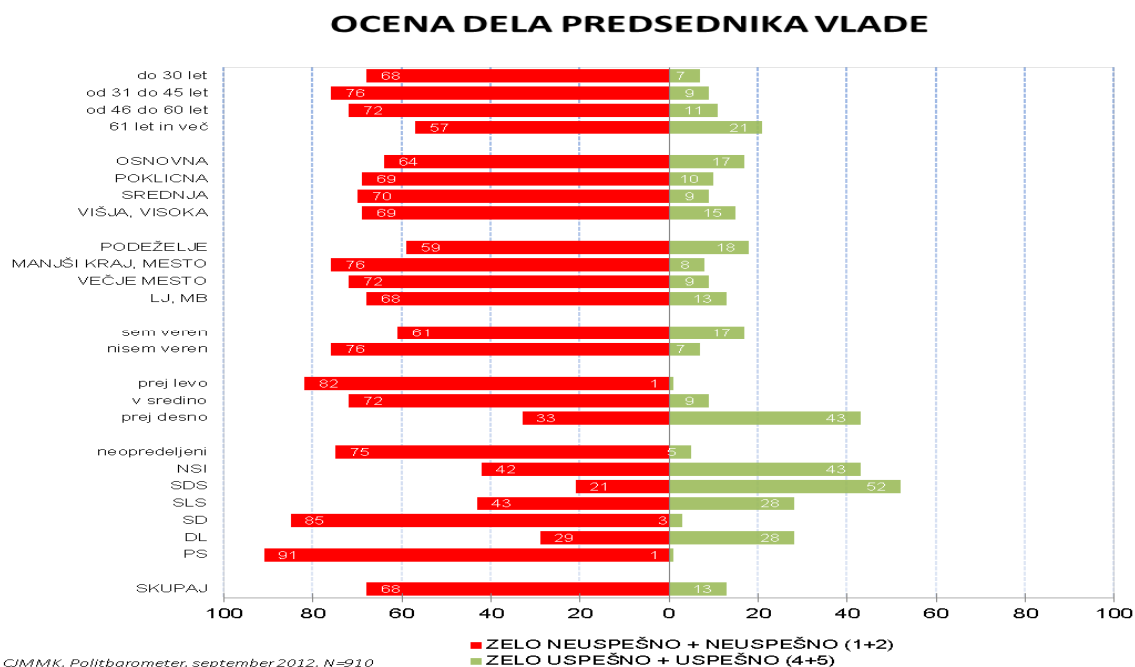

Tokratna, septembrska, meritev nakaže, da v ocenjevanju ponovno izrazito prevladujejo negativne ocene. Pokaže se, da respondenti vlado kot celoto oz. uspešnost njenega delovanja ocenjujejo izrazito zadržano in kritično. Na ravni srednjih vrednosti se tokratne ocene približajo ocenam iz lanskega pomladno-poletnega obdobja. Kritične ocene vlade najbolj izstopajo med samozaposlenimi (zelo neuspešna + uspešna: 81%), med zaposlenimi v gospodarstvu (71%), med brezposelnimi (67%), prebivalci manjših mest (69%) itd. Bolj pozitivno pa delovanje vlade ocenjuje majhna skupina podpornikov vlade J. Janše (38%), desno samoopredeljeni (31%), preferenti SDS (38%), NSI (36%) itd. Medtem ko med preferenti SDS prevladujejo pozitivne (38%) nad negativnimi (22%), pa med preferenti SLS močno prevladujejo negativne (39%) nad pozitivnimi (10%) ocenami. Preferenti NSI v enakem deležu (38%/36%) ocenjujejo delo vlade kot uspešno oz. neuspešno. Seveda so najbolj kritični ocenjevalci delovanja vlade preferenti SD (85%) in PS (87%), pa tudi največja skupina respondentov (55%) – to so strankarsko neopredeljeni (neuspešno: 72%).

Podobno, le v še bolj zaostrenem izrazu, je ocenjevanje delovanje uspešnosti predsednika vlade (graf 2.8). Na ravni srednjih vrednosti septembrska ocena predsednika vlade glede na junijsko (iz 2.45 na 2.04) izrazito upade. Podobno kot v ocenjevanju vlade opazimo tudi ostritve ocen predsednika vlade pri: samozaposlenih (neuspešno: 83%), pri zaposlenih v negospodarstvu (78%) in gospodarstvu (71%), v večjih mestih (76%), med tistimi, ki ne podpirajo vlade J. J. (86%) in seveda med preferenti SD (85%), PS (91%) ter strankarsko neopredeljenimi (75%). Značilno več pozitivnih ocen svojega delovanja je predsednik vlade

deležen med »podporniki vlade« (56%), desno samoopredeljenimi (43%), preferenti SDS (52%) itd. Zadržano kritični do delovanja predsednika vlade so preferenti NSI (neuspešno: 42%/uspešno: 43%), bolj kritični pa preferenti SLS (neuspešno: 43%/uspešno: 28%) itd.

Graf 2.8

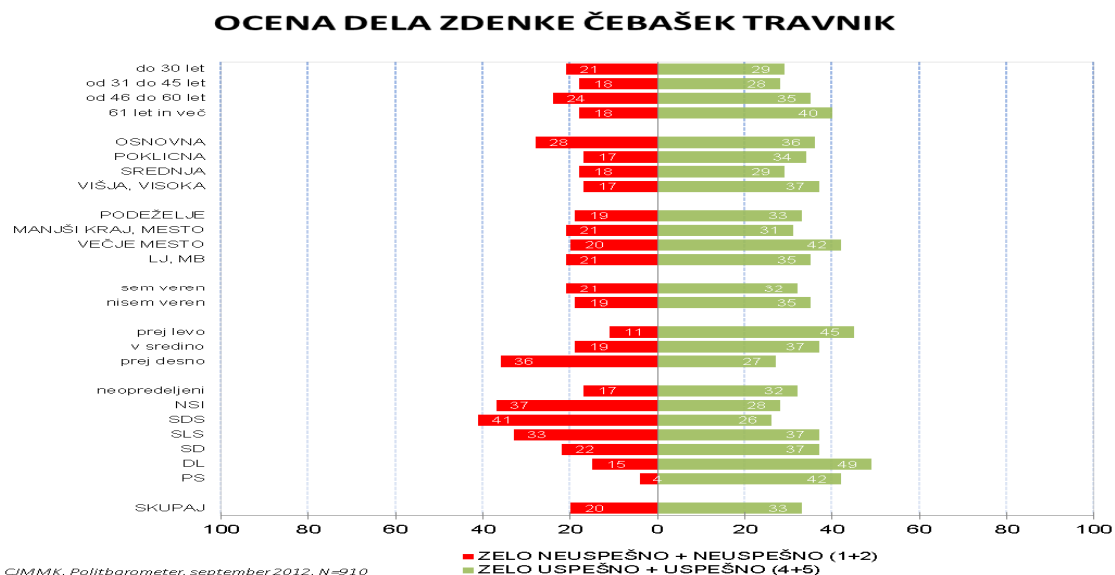

Podobno kritične ocene in njihovo spreminjanje v času opazimo tudi pri ocenjevanju dela državnega zbora in predsednika republike. V ocenjevanju dela predsednika republike zaznamo najmanjši premik v negativni smeri (iz 3.21 v juniju na 3.10 v septembru), sicer pa zanj velja, da na splošni ravni prevladajo ocene »uspešno« (40%) nad ocenami »neuspešno« (29%). S povečanimi deleži pozitivnih ocen delovanja PR izstopajo najmlajši (44%) in najstarejši (50%) respondenti, zaposleni v negospodarstvu (40%), dijaki, študentje (49%), prebivalci manjših krajev (43%) ter Ljubljane in Maribora (49%), nepodporniki vlade J. J. (47%), levo samoopredeljeni (60%) itd. S povečanim deležem ocen »neuspešno« pa izstopajo respondenti, ki podpirajo vlado J. J. (53%), desno samoopredeljeni (50%), preferenti SDS (63%), NSI (67%) in SLS (53%) itd. Po drugi strani z višjimi deleži pozitivnih ocen močno izstopajo preferenti DESUS (59%), SD (60%), PS (70%) itd. V ocenjevanju delovanja predsednika republike se torej izrazito kaže vpliv nazorsko-strankarske opredeljenosti ocenjevalcev.

V tokratno, septembrsko meritev, smo v ocenjevanje postavili tudi Varuhinjo človekovih pravic Zdenko Čebašek-Travnik in direktorja Generalne policijske uprave Janka Gorška. Varuhinja človekovih pravic je na primerjalni ravni (graf 2.7) deležna nadpovprečne ocene (3.16) in se približuje večmesečnemu povprečju ocene PR. Analiza (graf 2.9) pokaže, da je izrekanje ocen varuhinji izrazito pod vplivom nazorsko/politične pripadnosti ocenjevalcev. Pri

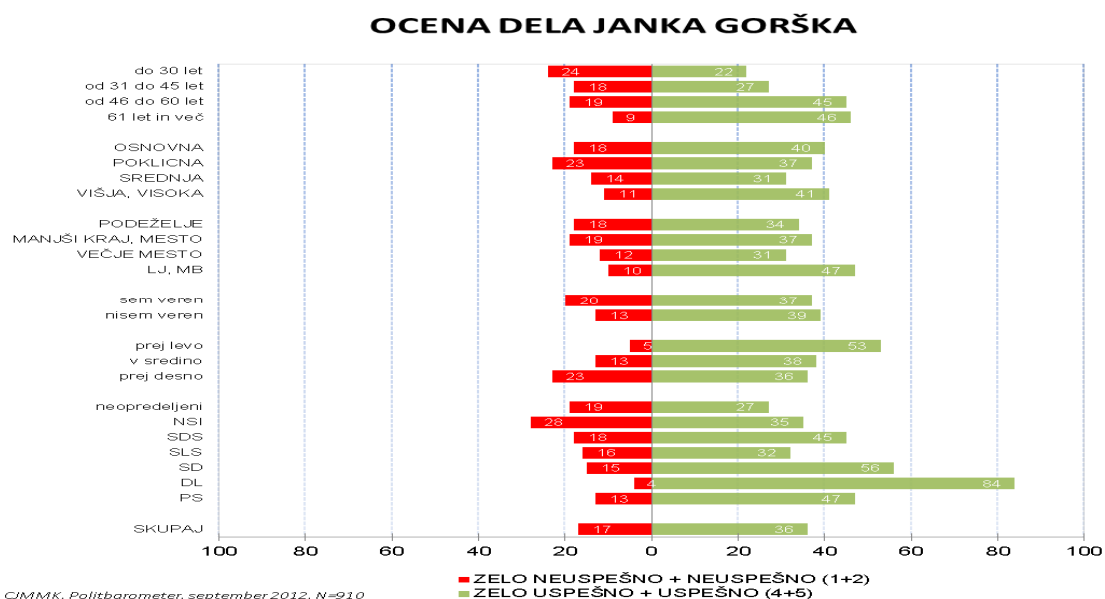
izrekanju negativnih ocen (neuspešno) izstopajo le desno samoopredeljeni ter preferenti NSI in SDS. Sicer pa velja, da je njeno delovanje ocenjeno kot (zelo) uspešno.

Graf 2.9

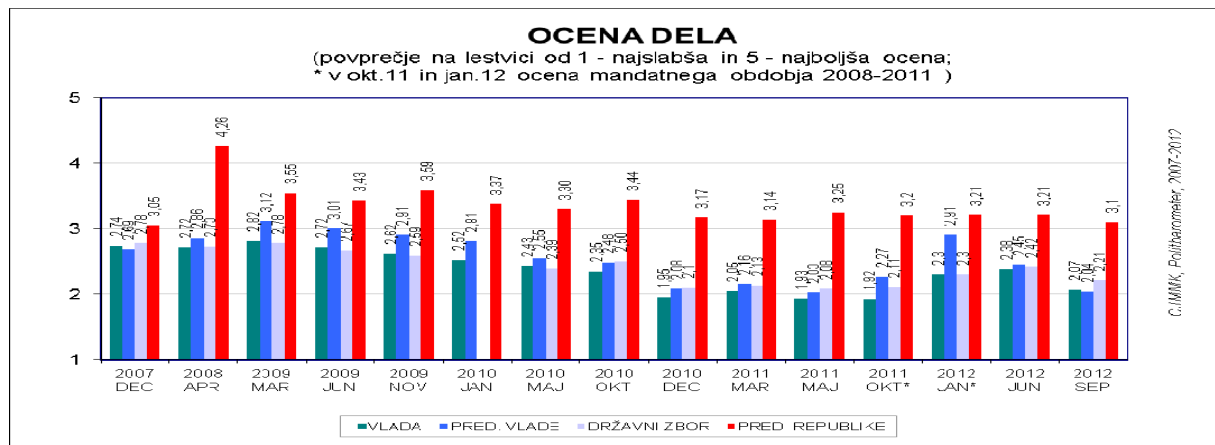

Janko Goršek, direktor Generalne policijske uprave, ki se mu izteka mandat prav te dni, je v septembrski meritvi (graf 2.7) deležen izredno visoke ocene uspešnosti (3.3). Čeprav v ocenjevanju njegovega delovanja prevladujejo sredinske oz. ocene »uspešen, zelo uspešen«, pa v strukturni analizi (graf 2.10) opazimo določeno »razgibanost«. Bolj zadržani oz. kritični pri ocenjevanju šefa policije, kot v povprečju (17%), so najmlajši (24%), le poklicno šolani (23%), verni (20%), desno samoopredeljeni (23%), preferenti NSI (28%) itd.

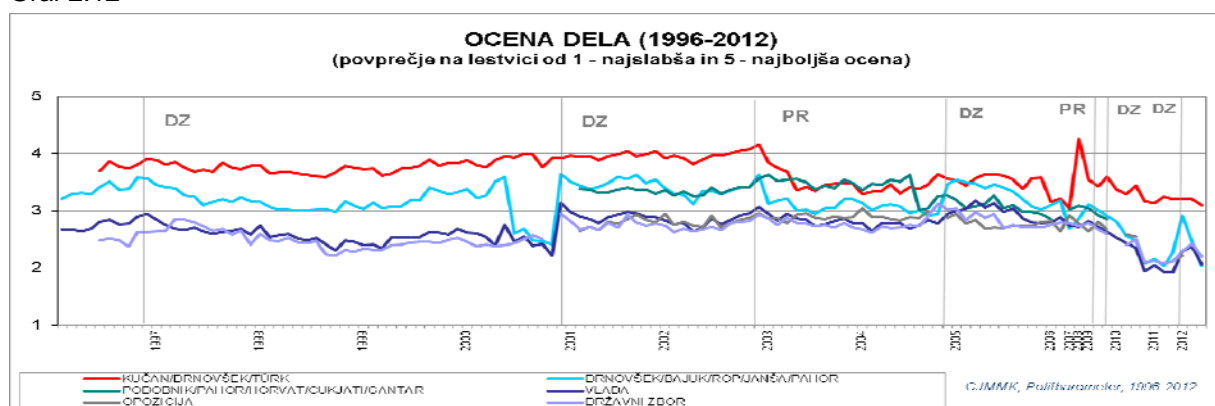
Graf 2.10

Graf 2.11

Graf 2.12

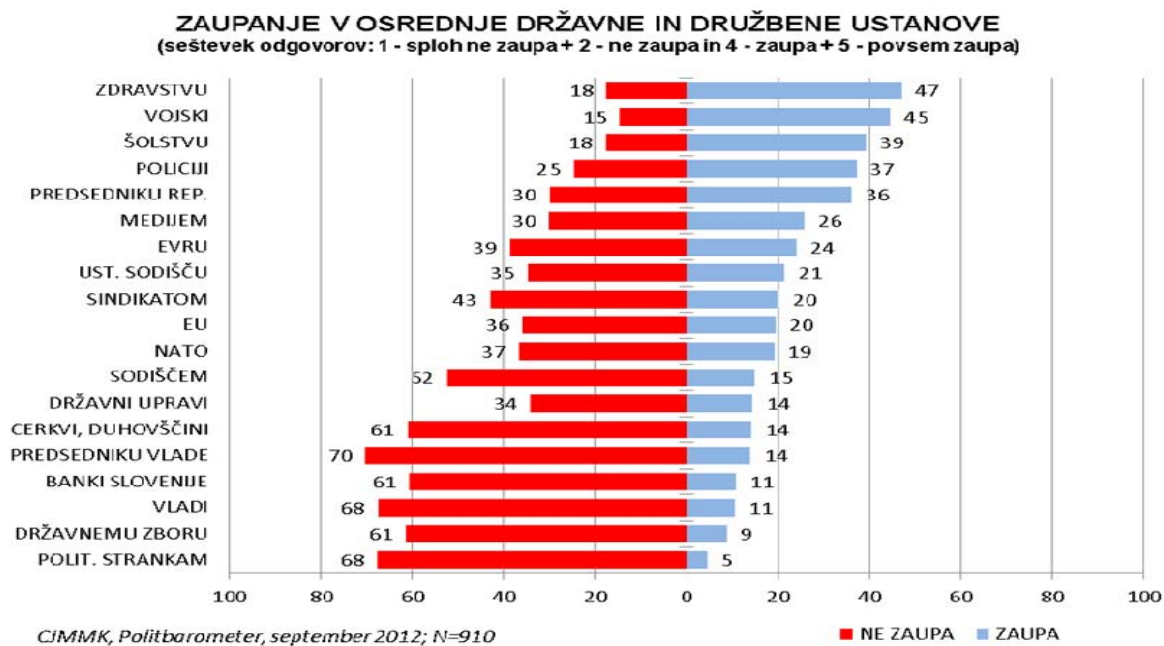
V grafih 2.11 in 2.12 so podane medčasovne primerjave ocen uspešnosti osrednjih državnih organov za obdobje 2007-2012 oz. 1997-2012.

2.4 Zaupanje v osrednje državne in druge institucije

Septembrska meritev v okviru tematskega bloka »zaupanje v institucije« (grafi 2.13 do 2.19) ostaja v obsegu ustaljenega nabora državnih organov, javnih služb in osebkov civilne družbe.

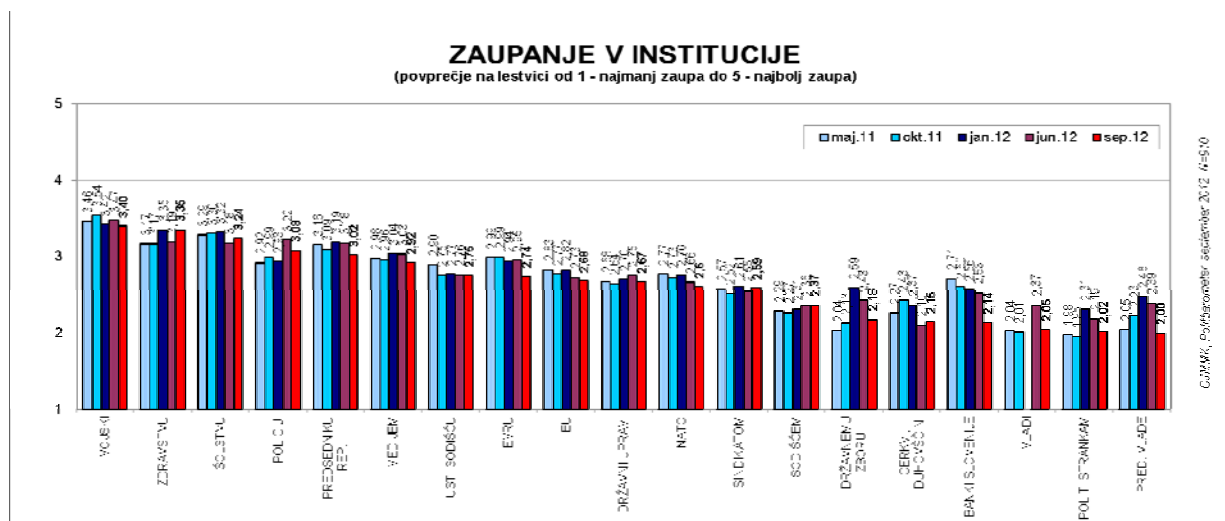
Septembrska meritev zaupanja je prikazan v grafu 2.13. Med ustanove z najvišjim deležem zaupanja se uvrščajo: zdravstvo (47%), vojska (45%), šolstvo (39%), policija (37%) in Predsednik republike (36%). Med ustanove z najnižjimi deleži zaupanja so uvrščeni: politične stranke (5%), državni zbor (9%), vlada in Banka Slovenije (11%), predsednik vlade, cerkev in duhovščina (14%) ter sodišča (15%). Vse te ustanove pa po drugi strani izstopajo z visokimi oz. nizkimi deleži izraženega nezaupanja. Tako npr. z najvišjim deležem nezaupanja izstopajo: predsednik vlade (70%), vlada in politične stranke (68%), državni zbor, Banka Slovenije ter cerkev in duhovščina (61%). Z najnižjimi deleži nezaupanja pa izstopajo vojska (15%), zdravstvo in šolstvo (18%), policija (25%), Predsednik republike in mediji (30%).

Graf 2.13

Kako se opazovane institucije umeščajo glede na srednje ocene izraženega ne-zaupanja, je prikazano v grafu 2.14. Iz grafa lahko razberemo medčasovne premike v ocenjevanju. V preseku junij-september tako opazimo, da so vojska, policija in Predsednik republike – sicer na ravni visokega povprečja – deležni nekaj nižjih ocen, zdravstvo in šolstvo pa nekaj višjih ocen kot pred tem. Izrazit upad ocen je opazen v spodnjem delu ranga. Najbolj izrazito pade ocena predsednika vlade, vlade kot celote, Banke Slovenije, političnim strankam in državnemu zboru. Poleg predsednika vlade (iz 2.39 na 2.00) je najbolj kritično izpostavljena Banka Slovenije (iz 2.53 na 2.14).

Graf 2.14

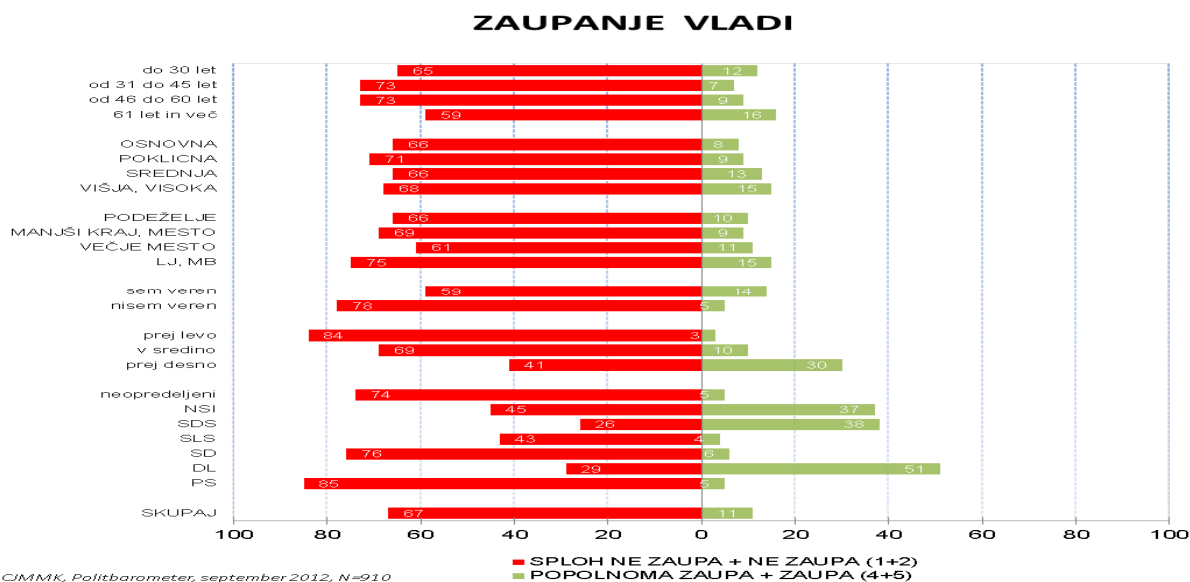

V grafih 2.15 in 2.16 podajamo vpogled v strukturo izražanja zaupanja vladi in Banki Slovenije. Prevladujoče nezaupanje vladi pri vseh opazovanih kategorijah deloma

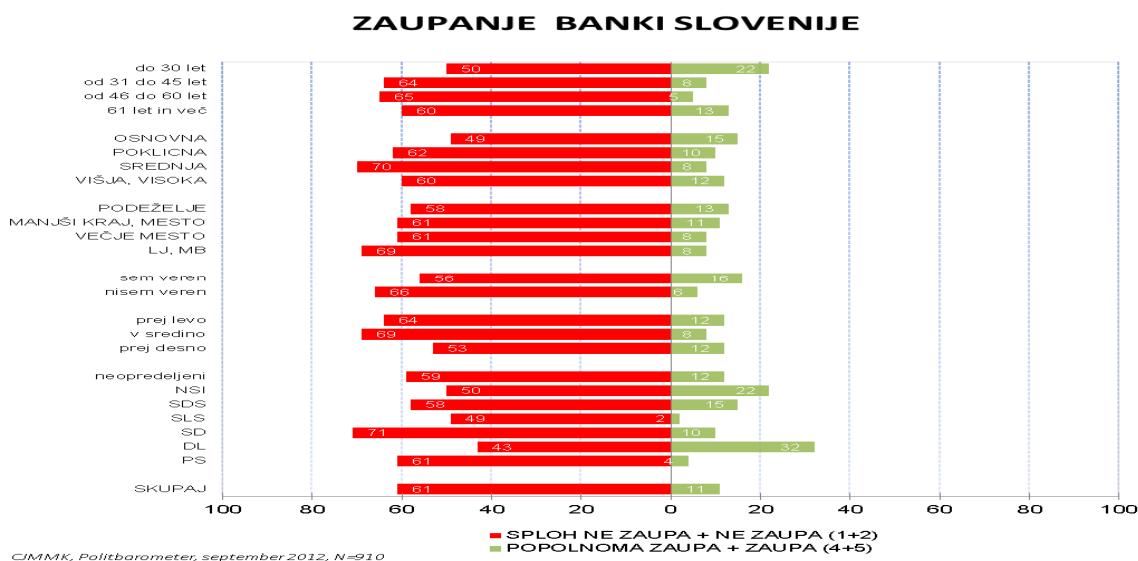
korigira povečano zaupanje vladi med desno samoopredeljenimi ter preferenti SDS in NSI. Samo za preferente SDS velja, da je delež respondentov, ki ji izrekajo zaupanje (38%) večji od deleža nezaupljivih (26%).

Graf 2.15

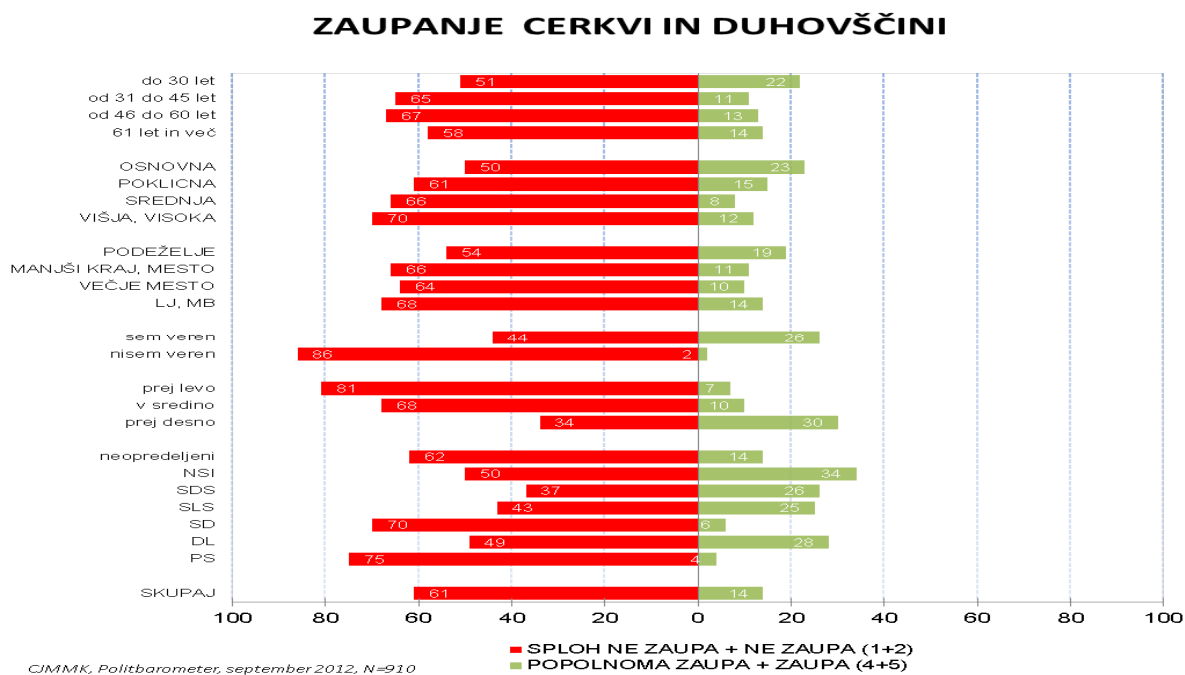
Glede izražanja ne-zaupanja Banki Slovenije pa velja, da ga ne določa nazorsko-strankarski vidik. Izražanje nezaupanja Banki Slovenije je prevladujoče in splošno prisotno, ne glede na skupinske značilnosti ocenjevalcev. Z nekaj več zaupanja iz povprečja izstopata le skupini najmlajših in preferentov PS.

Graf 2.16

Graf 2.17 ilustrira izražanje nezaupanja cerkvi in duhovščini. Pri tem – za razliko od Banke Slovenije – ponovno vstopi vpliv nazorsko/politične opredeljenosti respondentov. Čeprav je nezaupanje cerkvi prevladujoče in splošno, pa z značilno več zaupanja kot v povprečjih izstopijo verni (26%), desno samoopredeljeni (30%), še posebej preferenti NSI (34%) ter SDS (26%) in SLS (25%). Delež »zaupljivih do cerkve« je nadpovprečen tudi pri najmlajših (22%).

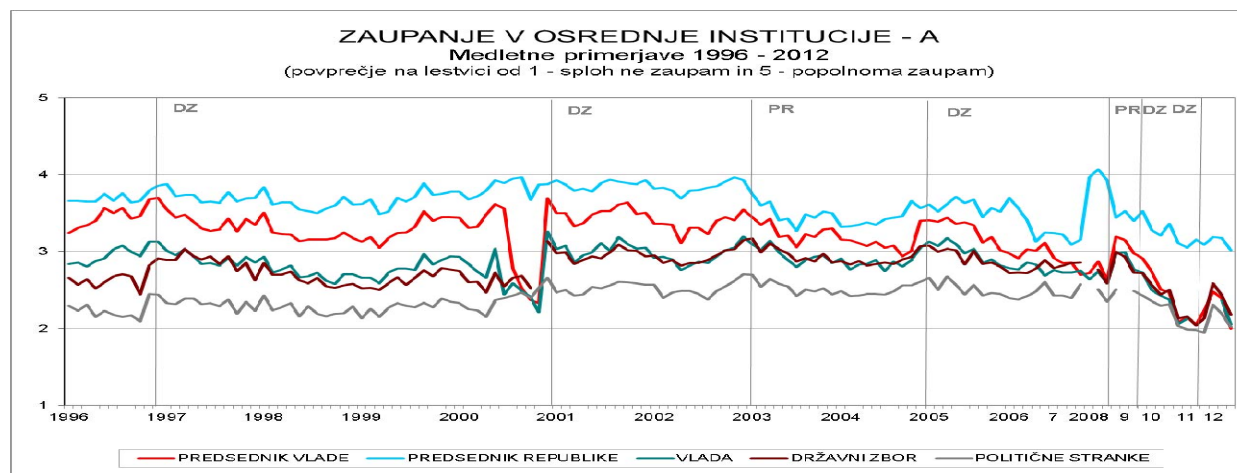
Graf 2.17

V nadaljevanju, v grafih 2.18 do 2.22, so prikazana gibanja v izražanju zaupanja po skupinah ustanov v časovnem obdobju 1996-2012.

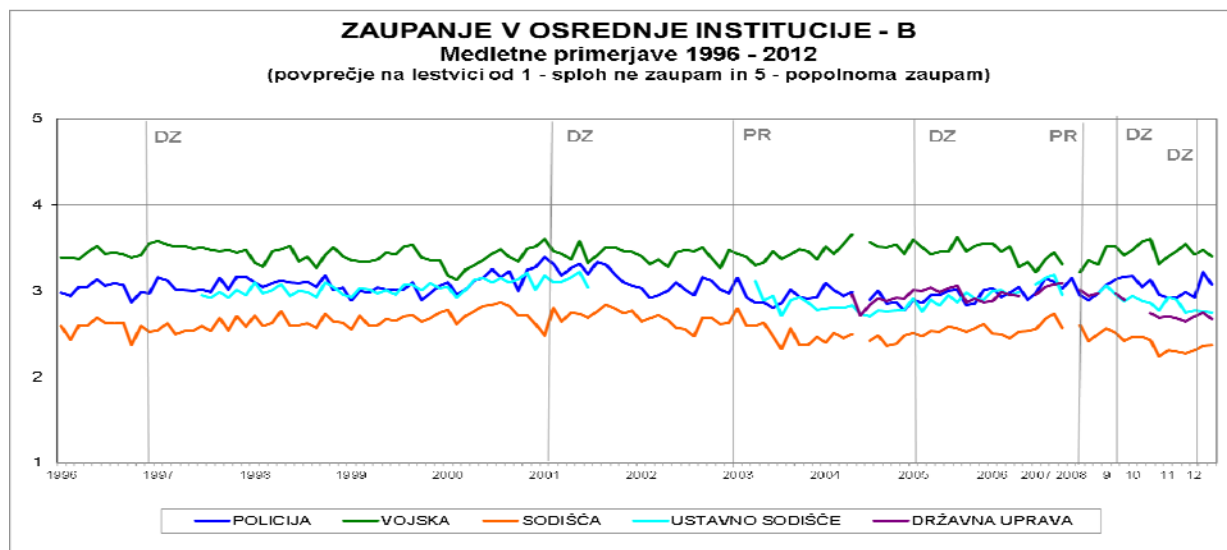
Graf 2.18 jasno ponazarja potek »razpadanja« povezav (zaupanja) med volilnim telesom in oblastjo, še posebej vidno v časovnem izseku 2009-2012.

Graf 2.18

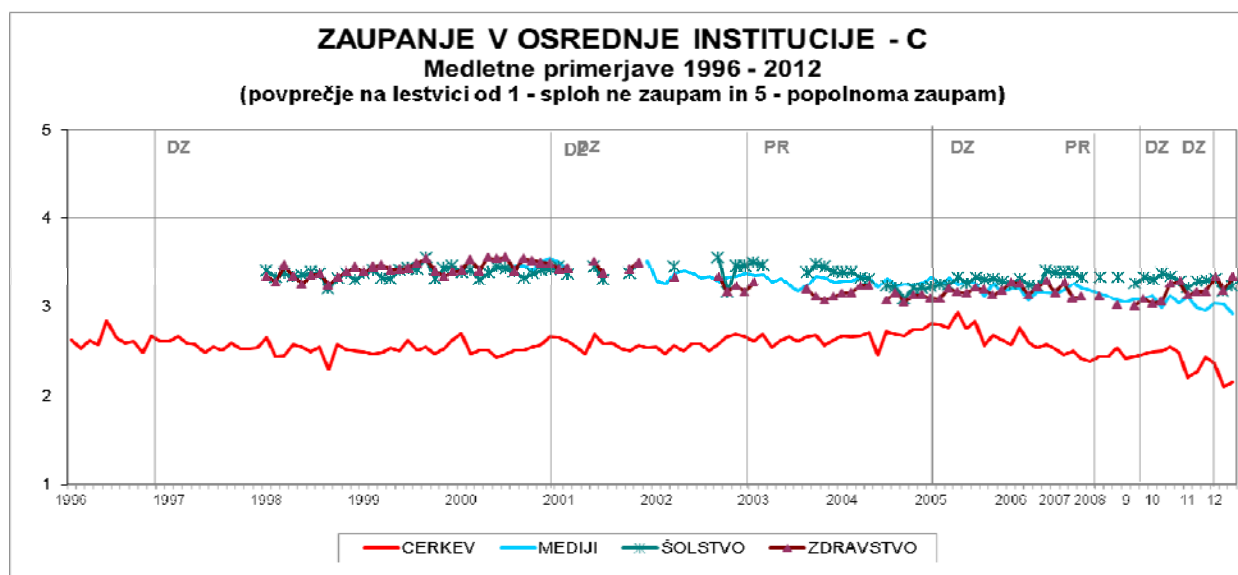
Graf 2.19 sicer nakazuje ustaljenost razmerij do vojske in policije, upadanje zaupanja do Ustavnega sodišča in sodišč na sploh – in še posebej nizko raven zaupanja v pravosodni sistem.

Graf 2.19

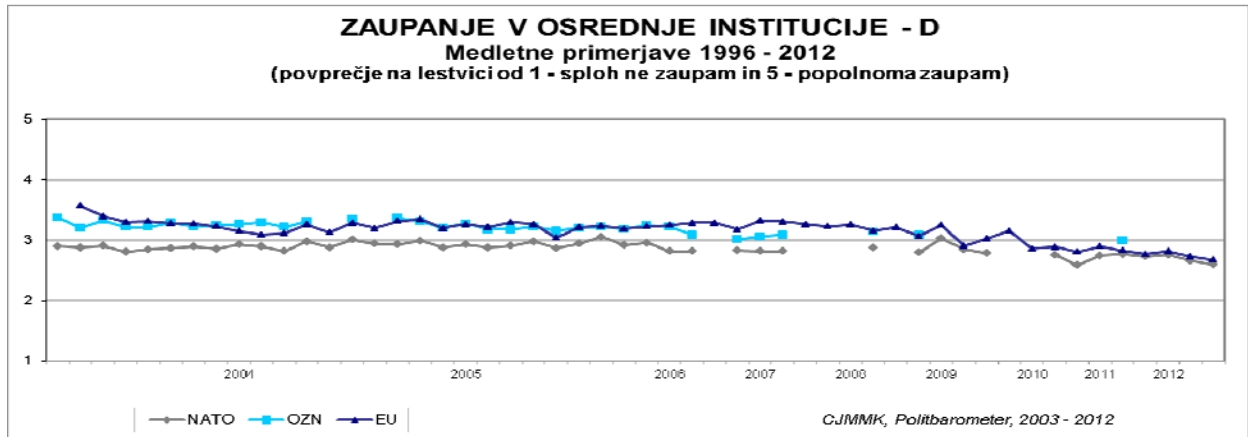
Graf 2.20 nakazuje stabilen pozitiven odnos do zdravstva in šolstva, upadanje zaupanja medijem – in še posebej izrazit upadajoč trend v izražanju zaupanja cerkvi in duhovščini.

Graf 2.20

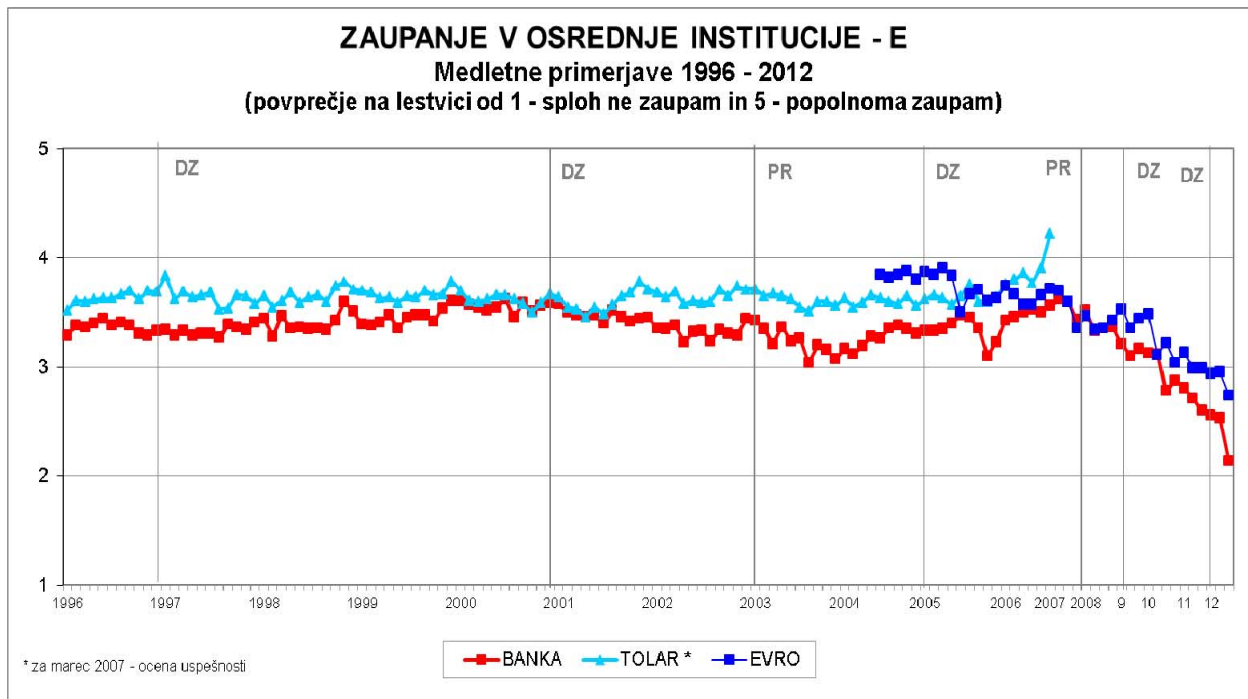
Iz grafa 2.21 lahko razberemo umirjeno stabilno vrednotenje skupine mednarodnih institucij (NATO, OZN, EU), ki pa se na prehodu v drugo desetletje izrazito prevesi: vse bolj narašča nezaupanje v NATO in EU.

Graf 2.21

Graf 2.22 ilustrira izražanje zaupanja v banko, tolar in evro. Ustaljenost odnosa do banke in tolarja ter zaupanje v evro v začetnem obdobju se spremeni v rapidno naraščanje izražanja nezaupanja v banko in evro v preseku 2008-2012. Pri tem najbolj izstopata kritično nizki oceni zaupanja v zadnji, septembrski meritvi!

Graf 2.22

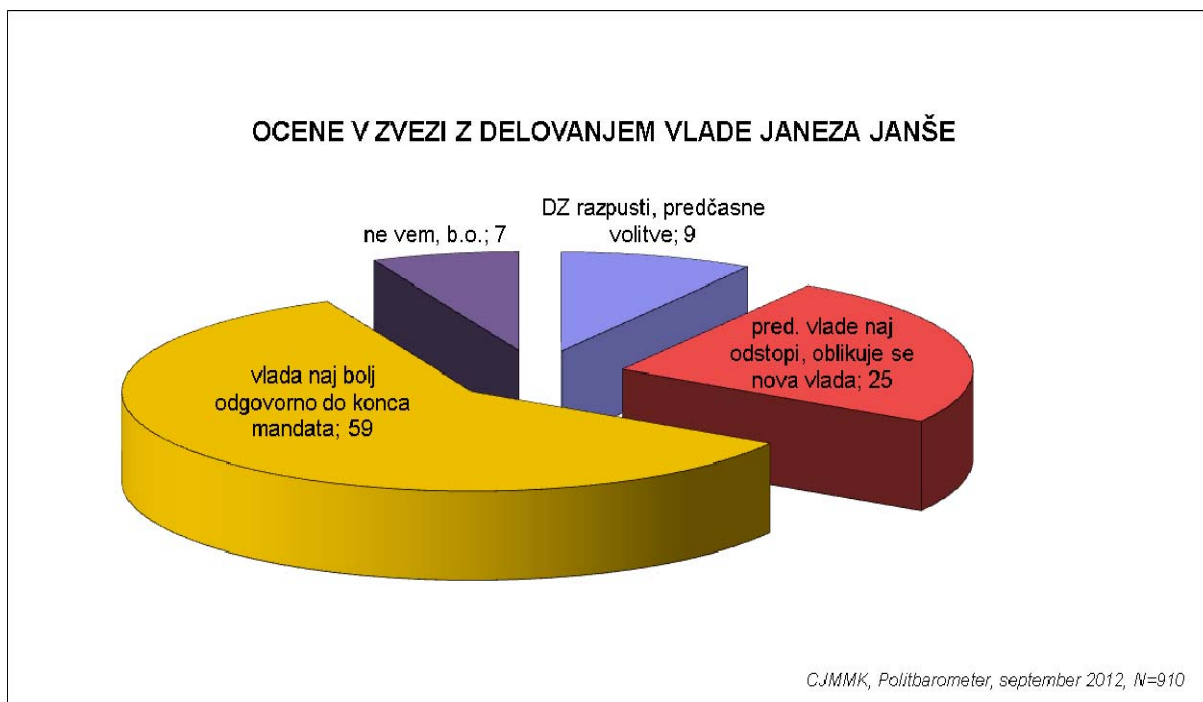
2.5 Alternative za zagotavljanje uspešnega vladanja

Glede na vse bolj prevladujoče nezadovoljstvo, umikanje podpore vladi, prevladujoče kritično ocenjevanje delovanja osrednjih državnih organov in nezaupanje v osrednje državne organe, smo v septembrsko meritev vključili vprašanje: »V javnosti se pojavljajo različne ocene v zvezi z delovanjem vlade Janeza Janše. Oblikujejo se različna stališča o možnih izhodih. Kateri od navedenih izhodov je za vas najbolj sprejemljiv? Možni odgovori: 1 – državni zbor naj se razpusti in razpiše naj se predčasne volitve; 2 – predsednik vlade Janez Janša naj

odstopi in oblikuje naj se nova vlada; 3 – vlada naj bolj odgovorno opravlja delo do konca svojega mandata; 4 – ne vem, b.o.

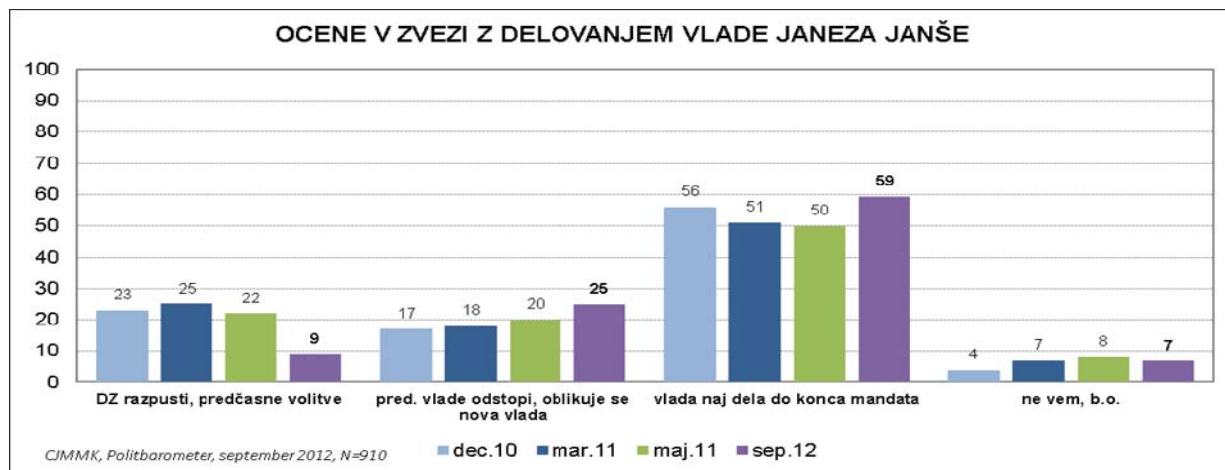
Dobljeni odgovori so prikazani v grafu 2.23. Med ponujenimi odgovori z visokih deležem (59%) izstopa odgovor »vlada naj bolj odgovorno opravlja delo do konca svojega mandata«; četrtnina respondentov (25%) terja odstop sedanje vlade in oblikovanje nove, slaba desetina vseh (9%) pa terja razpust DZ in predčasne volitve.

Graf 2.23

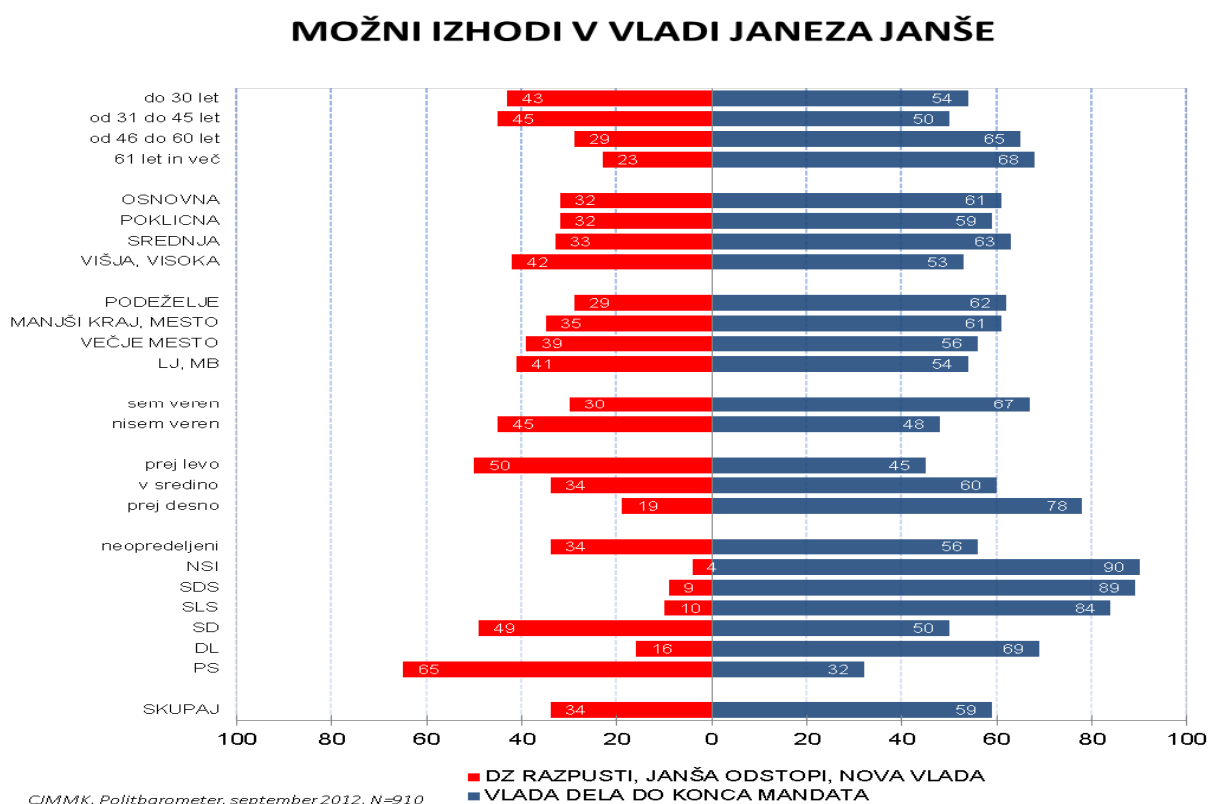
Enako vprašanje kot tokrat smo prvič zastavili decembra 2010 (graf 2.24) in nato še v marcu in maju 2011 – torej v času zaostrenih nesoglasij med opozicijo in koalicijo v zvezi s predlaganimi reformnimi programi. Pokaže se, da v kritičnih razmerah lanskega in letošnjega leta večina respondentov še vedno vidi rešitev v »bolj odgovornem delovanju sedanje vlade«. Zamisel o predčasnih volitvah je v lanskih razmerah imela več podpornikov, zamisel o postavitvi nove vlade pa jih ima več v sedanjih razmerah. Nespremenjene razmere – podobni odgovori.

Graf 2.24

V grafu 2.25 je prikazana strukturna analiza. Za ostrejšje posege v izvršilno oblast se izrekajo predvsem respondenti srednje (45%) in najmlajše (43%) starostne skupine, višje in visoko izobraženi (42%), respondenti s področja Ljubljane in Maribora (41%), levo samoopredeljeni (50%) ter preferenti SD (49%) in PS (65%). Mnogo bolj zadržani do kakršnihkoli sprememb v vladi kot v povprečju pa so desno samoopredeljeni in preferenti SDS in NSI.

Graf 2.25

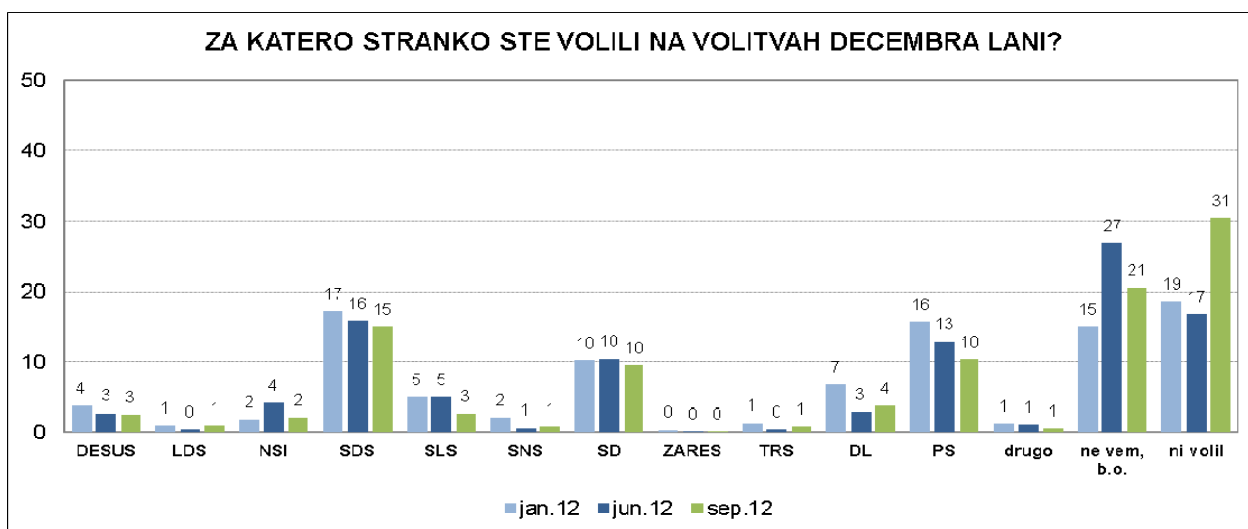
3.0 Opredeljevanje do strank: strankarske preference

Na tem mestu poročamo o naslednjih vidikih: pretekla volilna ravnanja, pripravljenost udeležbe na volitvah, odgovori na »vikend vprašanje«, strankarske preference, levo-desno samoopredeljevanje.

3.1 Pretekla volilna ravnanja

Vprašanje o volilnem ravnanju na »zadnjih« državnozborskih volitvah sodi v železni repertoar Politbarometra in je uporabno kot pojasnjujoča spremenljivka. Rezultat tokratne meritve je prikazan v grafu 3.1. Očitno je, da z odmikom od točke volitev spomin na volilna ravnanja vse bolj usiha. Predvsem izstopa postopno upadanje deleža respondentov, ki se spomnijo, da so volili PS (iz 16% januarja na vsega 10% v septembru) in SDS (iz 17% na 15%). Nihanja pa so očitna tudi pri navajanju drugih voljenih strank, npr. DL, NSI itd.

Graf 3.1

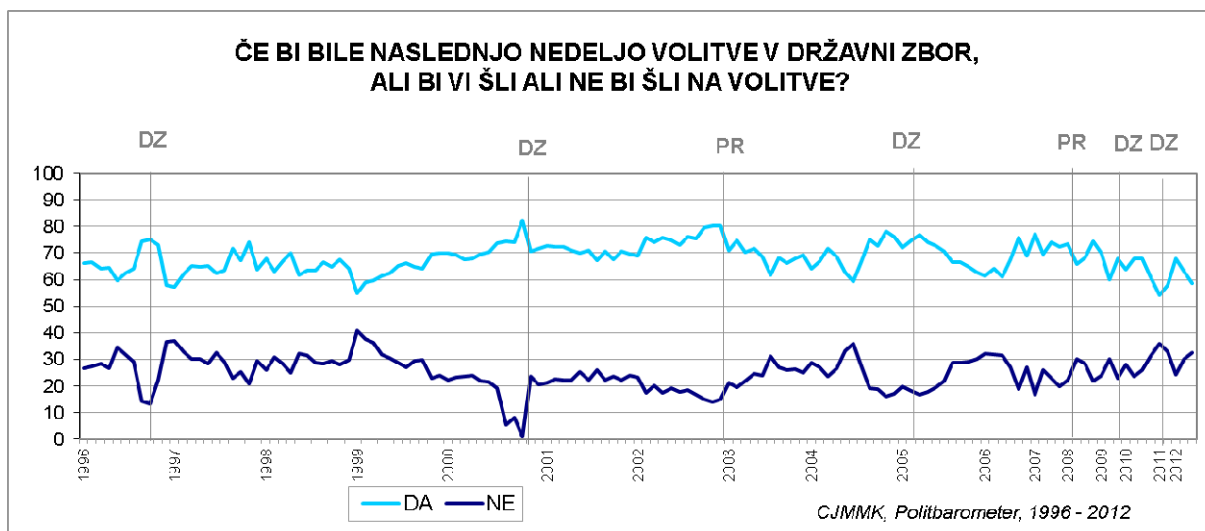

3.2 Udeležba na volitvah

Graf 3.2 nakaže – v medčasovni primerjavi – dinamiko »volilne pripravljenosti« respondentov. Daljna retrospektiva pokaže, da pripravljenost za »odhod na volitve« narašča s približevanjem volitev, po njih pa upada. To velja za volilne cikle predhodnih mandatov DZ, medtem ko je bil za obdobje pred predčasnimi volitvami decembra 2011 značilen izrazit upad »volilne pripravljenosti«. Le-ta je narasla šele tik pred volitvami, torej v zaključnem delu volilne kampanje. Zapisali smo že, da je k aktivaciji volilnega telesa tedaj prispeval nastanek oz. vstop dveh novih, »personalnih« strank (DLGV in PS).

Tudi tokratna meritev pokaže, da je pripravljenost za udeležbo na volitvah v upadanju, torej na nizki ravni, podobno kot pred lanskimi predčasnimi volitvami – in značilno nižja od pripravljenosti januarja in junija letos. Tudi v tem se kaže »praznjenje« razmerja med volilnim telesom in sistemom, med volivci in politično elito.

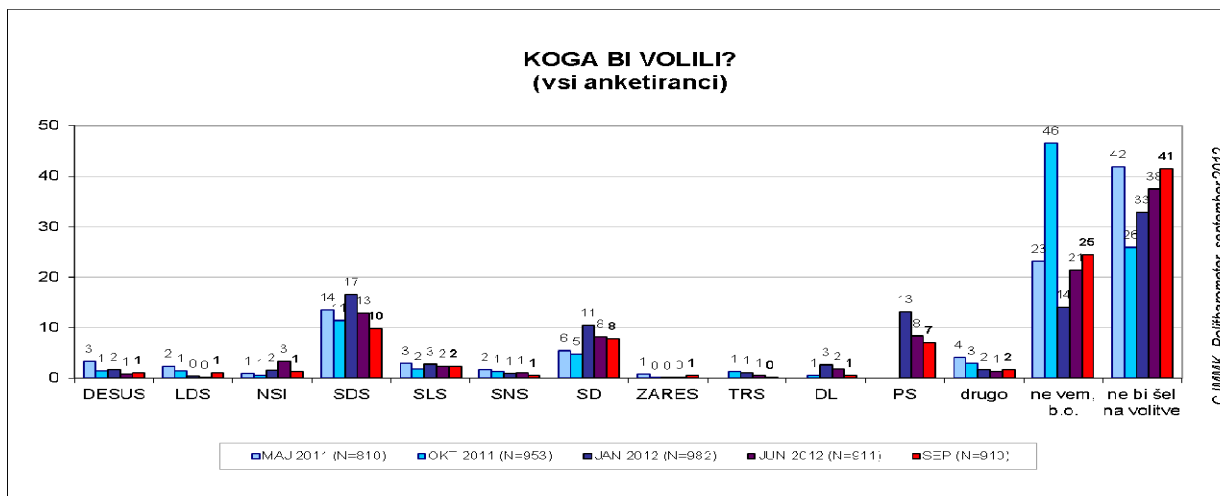
Graf 3.2

3.3 Volil bi

V grafu 3.3 in naslednjih so prikazani odgovori na znano »vikend« vprašanje: Če bi naslednjo nedeljo šli na volitve, za kandidata katere stranke bi volili?. V grafu 3.3 je podana celotna slika opredelitev. Iz nje predvsem izstopa ekstremno visok, dvotretjinski (66%) delež neopredeljenih. Na osnovi izbir se vidneje uvrstijo le SDS (10%), SD (8%) in PS (7%), vse preostale stranke ostajajo na spodnjem robu, v obsegu od 0% do 1%. Slednje velja tako za sedanje majhne parlamentarne kot tudi za post-parlamentarne stranke.

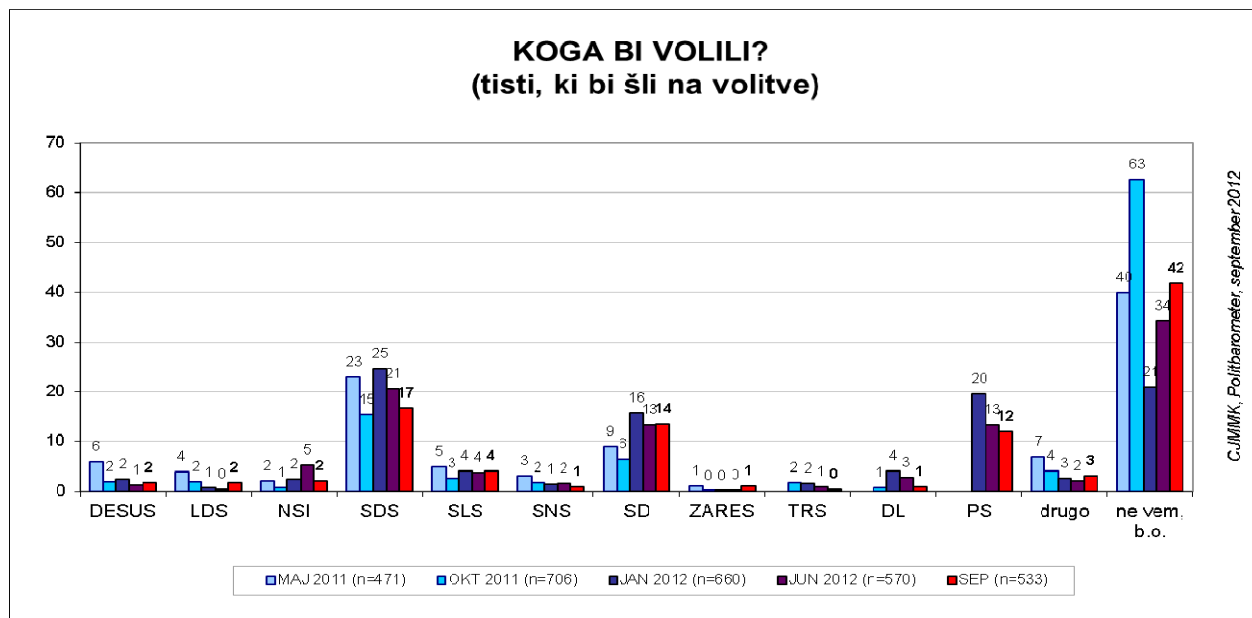
Graf 3.3

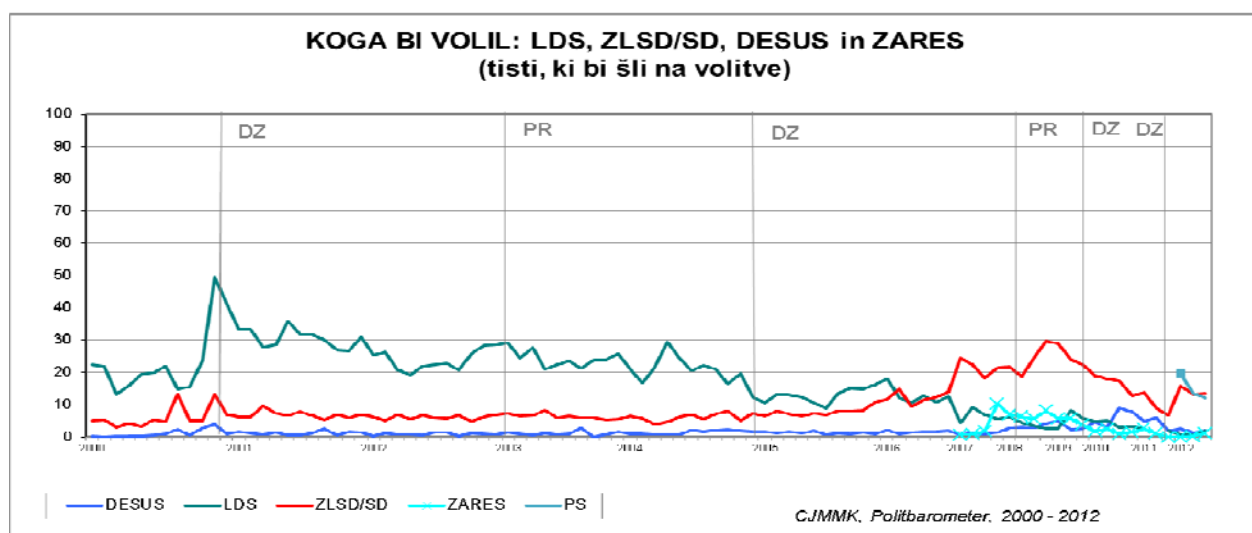
Graf 3.4 ponazarja umestitev strank po izločitvi skupine, ki »ne bi šla na volitve«. Tudi na tej ravni se pokaže, da je »neopredeljenost« do strank prevladujoča (42%) opredelitev respondentov. Predhodna slika se v celoti ponovi, le da so prve tri stranke umeščene nekaj višje, v obsegu od 12% do 17%. Preostale male stranke se uvrstijo v obsegu od 0% do 2%. Tudi tu je očitna izpraznjenost prostora strankarskega opredeljevanja.

Graf 3.4

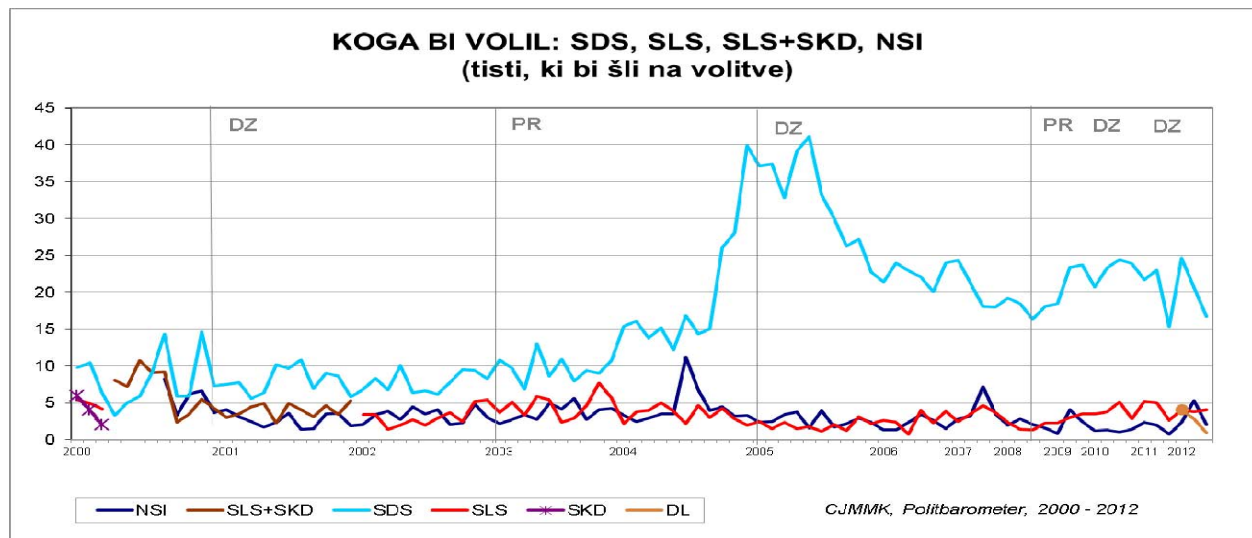

V grafih 3.5 do 3.7 so prikazani poteki opredeljevanja do strank v daljši časovni retrospektivi.

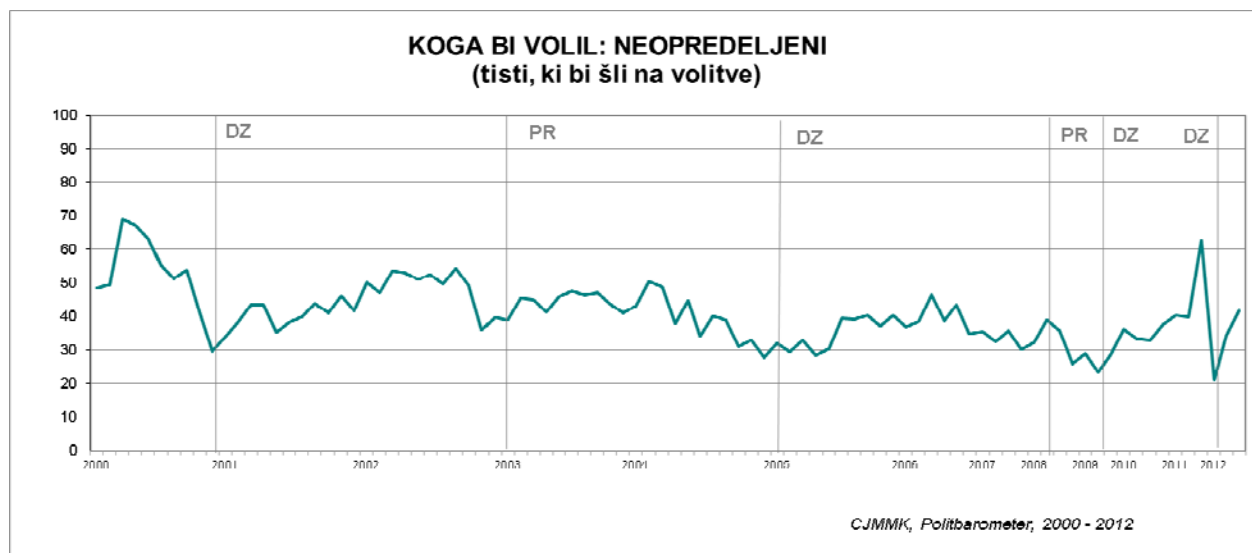
Graf 3.5

Graf 3.6

Graf 3.7

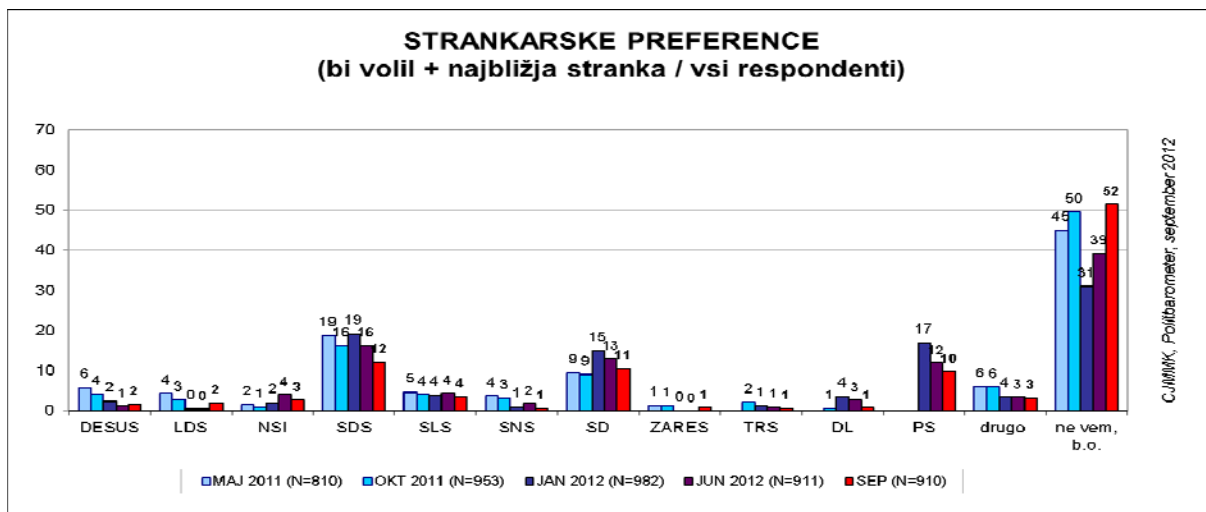
3.4 Strankarske preference

V nadaljevanju prikazujemo rezultate strankarskih izbir na osnovi »strankarskih preferenc« (»bi volil« + »najbližja mi je«). Umestitev strank na ravni preferenc je prikazana v grafih 3.8, in 3.9 in sledečih.

Iz grafa 3.8 lahko povzamemo, da je ob zadnji meritvi ponovno močno narastel delež strankarsko neopredeljenih, ki zajame več kot polovico (52%) vseh respondentov. Takšno mero strankarske neopredeljenosti smo nazadnje izmerili v obdobju razpadanja vlade Boruta Pahorja spomladi in jeseni 2011. Aktualna meritev torej kaže na skrajno zaostrenost razmerja med volilnim telesom, političnimi elitami in institucijami. Seveda pokaže predvsem skrajno kritičen odnos ljudi do delovanja političnih strank. Le-te se v rangi zaupanja institucij že vseskozi znajdejo na samem dnu, tokrat v družbi s predsednikom vlade, državnim zborom,

vlado itd. Preferirano stranko (parlamentarno oz. postparlamentarno) tokrat navede le slaba polovica (48%) vseh respondentov. Posledice izpraznjenosti razmerja med volivci in politiko se kažejo v vsej širini strankarskega prostora, najizraziteje pa v odnosu do osrednjih treh strank, ene (SDS), ki je nosilka vlade, in dveh (PS, SD), ki sta nosilki opozicije. Pokaže se, da je preferenčna izbira SDS iz junija v september letos upadla za četrtno (iz 16% na 12%), prav tako pa tudi izbira SD za slabo petino (iz 13% na 11%) in PS iz 12% na 10%. Značilni so tudi upadi preferenčnih izbir strank, ki se uvrščajo na nizko raven: NSI iz 4% na 3%, DL iz 3% na 1% itd.

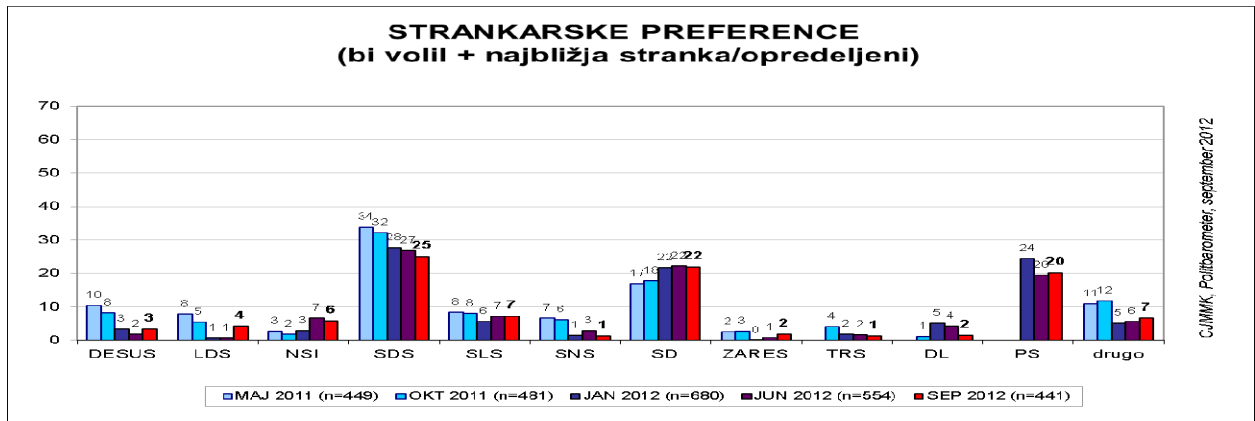
Graf 3.8

V grafu 3.9 so prikazana medstrankarska razmerja, ko iz opazovanja izločimo neopredeljene volivce. Že prvi vpogled v analizo pokaže, da je opredeljevanje volivcev do strank zabredlo v slepo ulico; bolje rečeno, da je delovanje strank v državnem zboru in v politični javnosti zabredlo v slepo ulico.

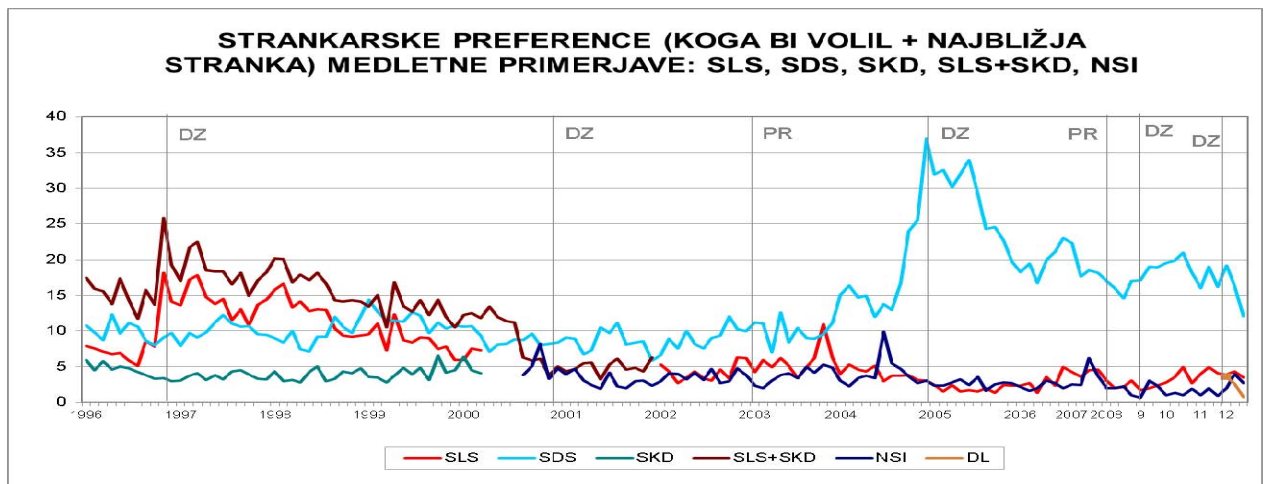
Sklepamo lahko, da volilno telo delovanja nosilcev političnih institucij – kar povprek, vse – ocenjuje skrajno kritično in se od njihovega delovanja odmika, distancira. Kritične ocene, ki se kažejo v upadanju preferenčnih izbir, zadevajo tako skupine »vladajočih« strank in institucij pod njihovim nadzorom, kakor tudi skupine opozicijskih strank. Kritika je naslovljena tudi na njih oz. na njihovo nejasno opozicijsko opredeljenost, neizrazito opozicijsko delovanje v razmerah vse bolj zaostrene finančne, socialne in končno vse globlje preteče družbene krize.

Graf 3.9

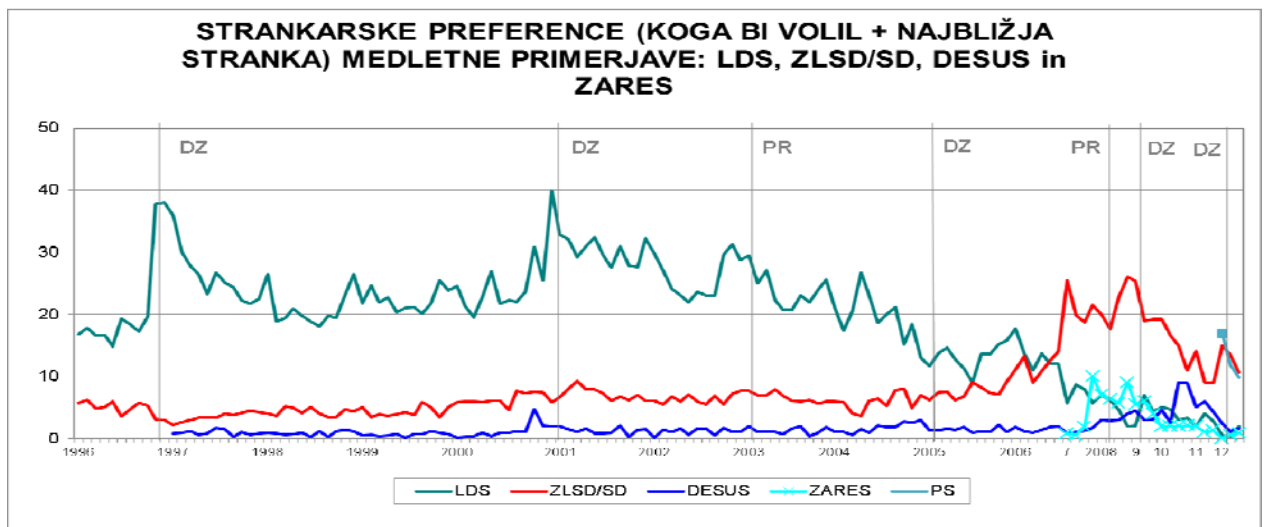

Grafi 3.10 do 3.12 ponazarjajo potek izrekanja strankarskih preferenc v daljši retrospektivi (1996-2012).

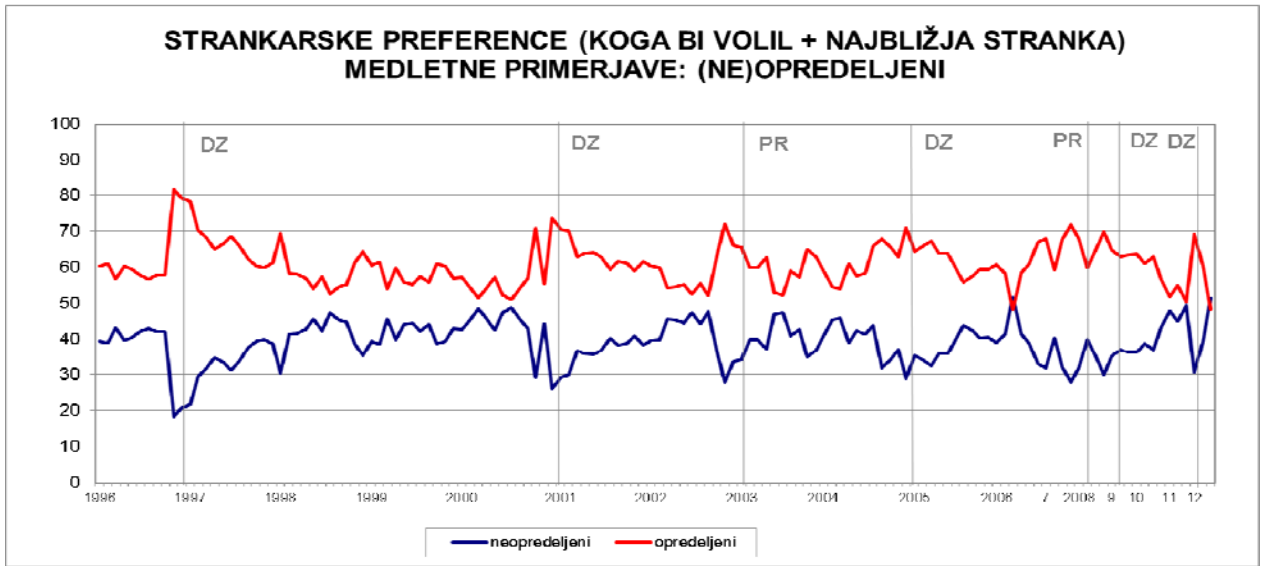
Graf 3.10

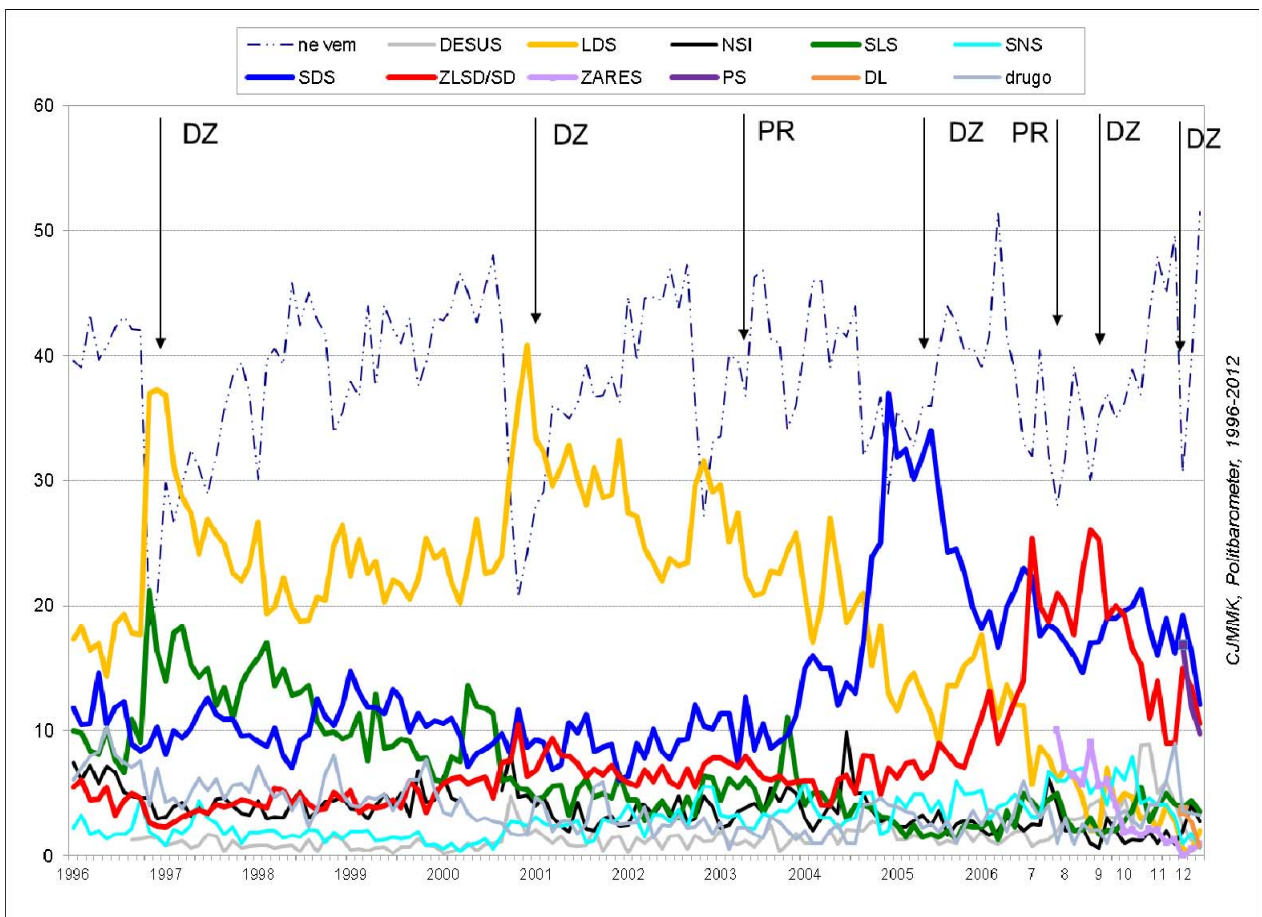
Graf 3.11

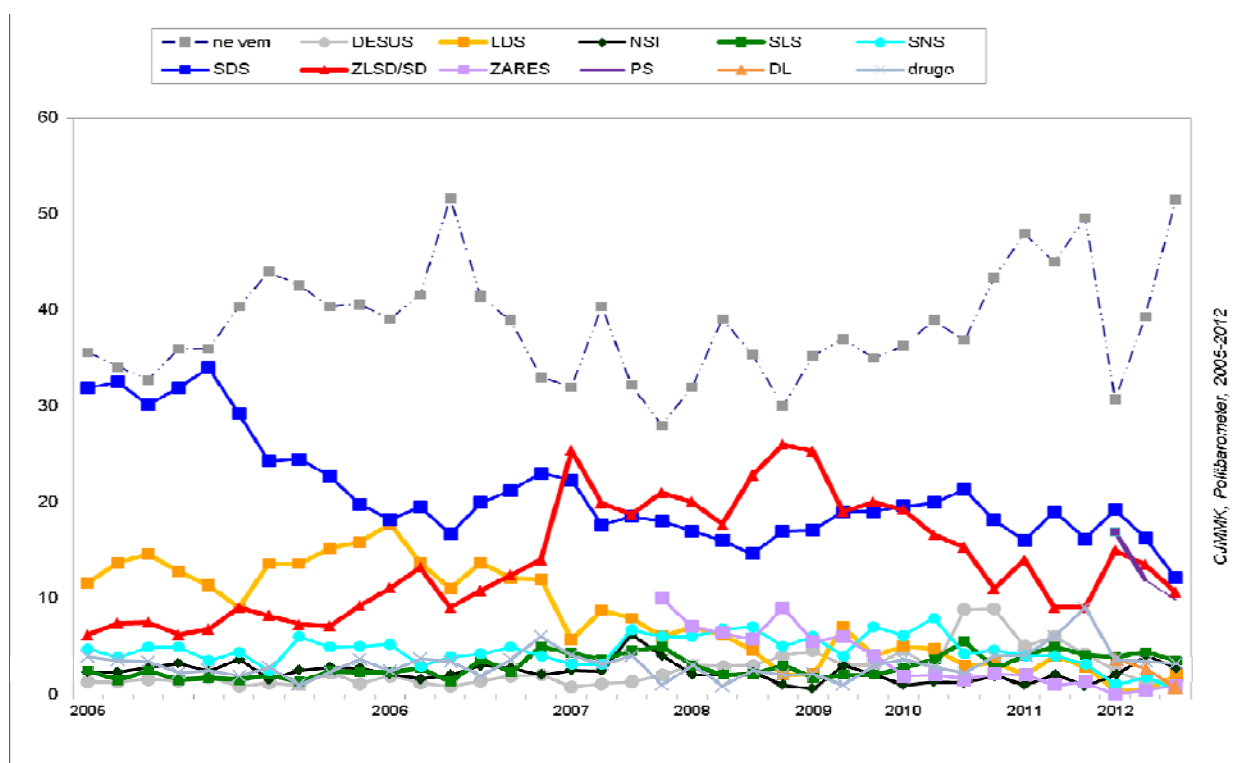
Graf 3.12

Graf 3.13

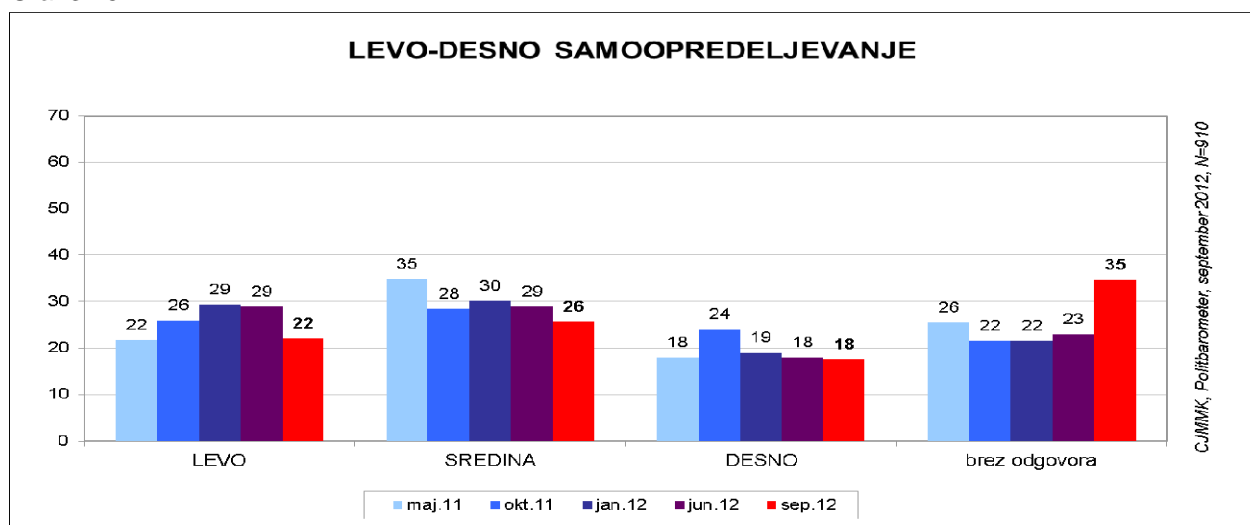
Graf 3.14 STRANKARSKE PREFERENCE 2005-2012

3.5 Levo-desno samoopredeljevanje

Graf 3.15 pokaže potek levo-desnega samoopredeljevanja v časovnem izseku maj 2011-september 2012, graf 3.16 pa dopolni to sliko in pokaže potek tega opredeljevanja vse od 1996 dalje.

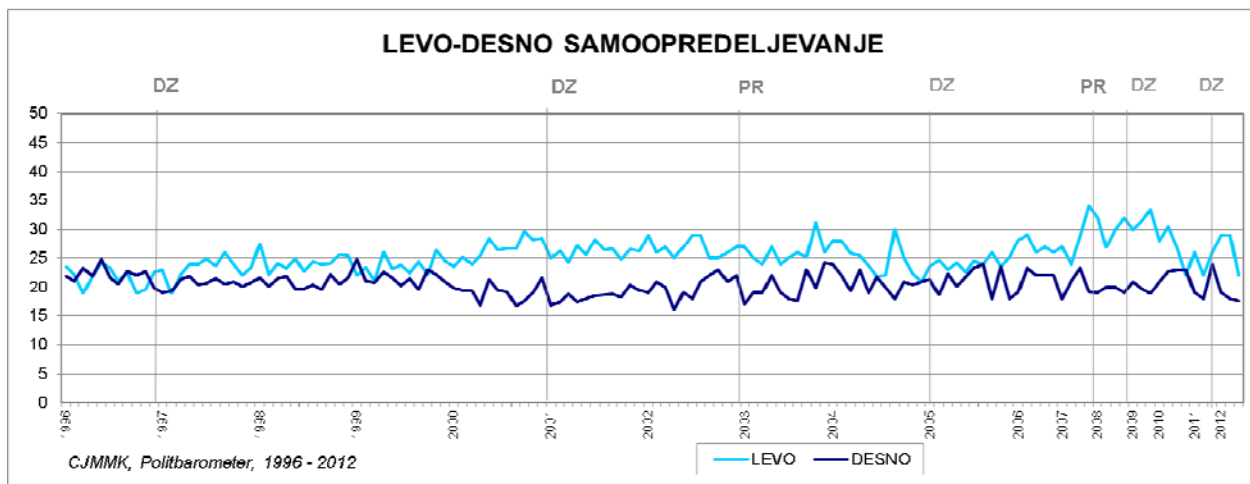
Graf 3.15

Aktualna septembrska meritev opozori predvsem na »pobeg« respondentov iz obsega levo-desne lestvice: bistveno se poveča delež neopredeljenih (iz 23% na 35%) in značilno upade

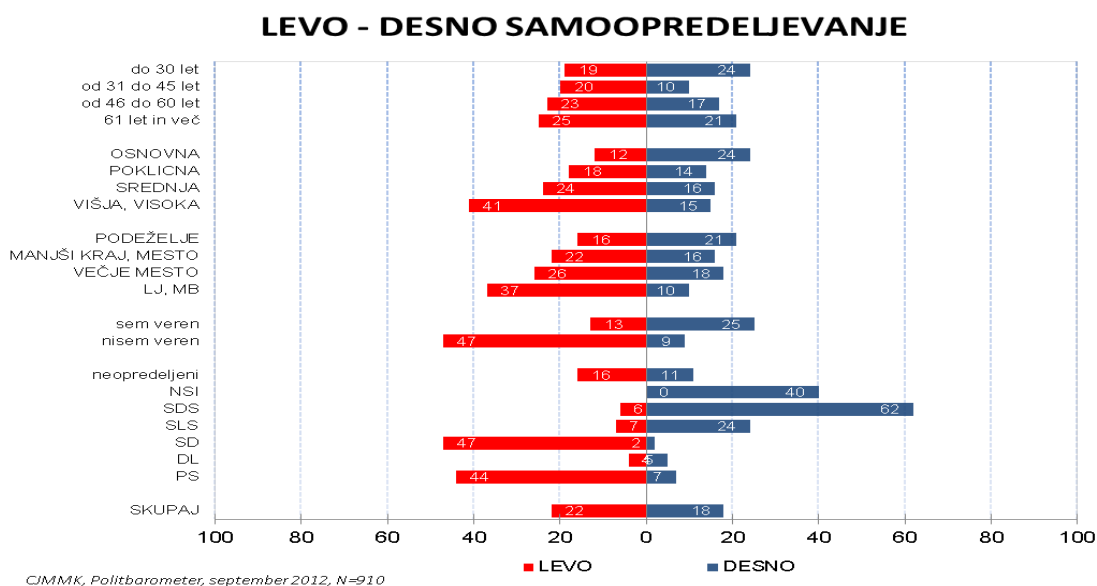
delež levo samoopredeljenih (iz 29% na 22%). Pobeg iz prostora opredeljevanja »prizadene« predvsem »levico«. Ta ugotovitev smiselno dopolni predhodni vtis (v povezavi s strankarskim opredeljevanjem) in utrdi sklep, da se v zadnjem času znaten del levo-sredinskega volilnega telesa izmika, pasivizira. Nekaj podobnega se je dogajalo v času razpadanja vlade B. Pahorja v obdobju iz konca leta 2010 do njenega odstopa.

Graf 3.16

Graf 3.17 ilustrira potek levo-desnega opredeljevanja glede na osnovne značilnosti respondentov. Posebej izstopajo dejstva, prvič, da se izključno oz. prevladujoče desno opredeljujejo preferenti SDS (desno 62%, – levo 6%), SLS (24%/7%), dalje, verni (25%/13%), le z osnovno šolo (24%/12%), najmlajši, do 30 let (24%/19%), itd. Enako izrazito se pretežno levo opredeljujejo: višje in visoko izobraženi (41%/15%), respondenti iz Ljubljane in Maribora (37%/10%), ne-verní (47%/9%), preferenti SD (47%/2%), PS (44%/7%).

Graf 3.17

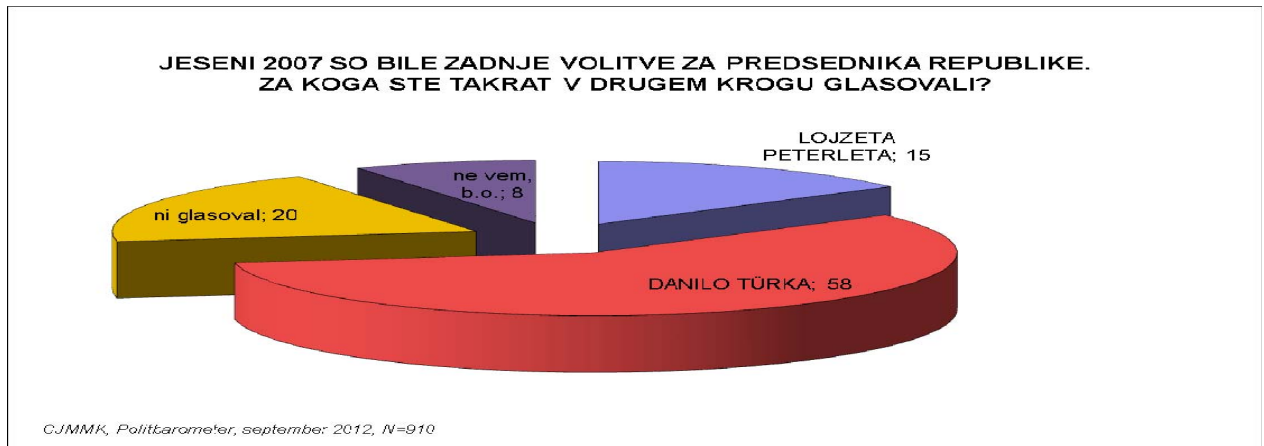

4.0 Predsedniške volitve: opredeljevanje do kandidatov

Na vprašanje, za koga so glasovali v drugem krogu zadnjih predsedniških volitev – so respondenti odgovorili: glej graf 4.1

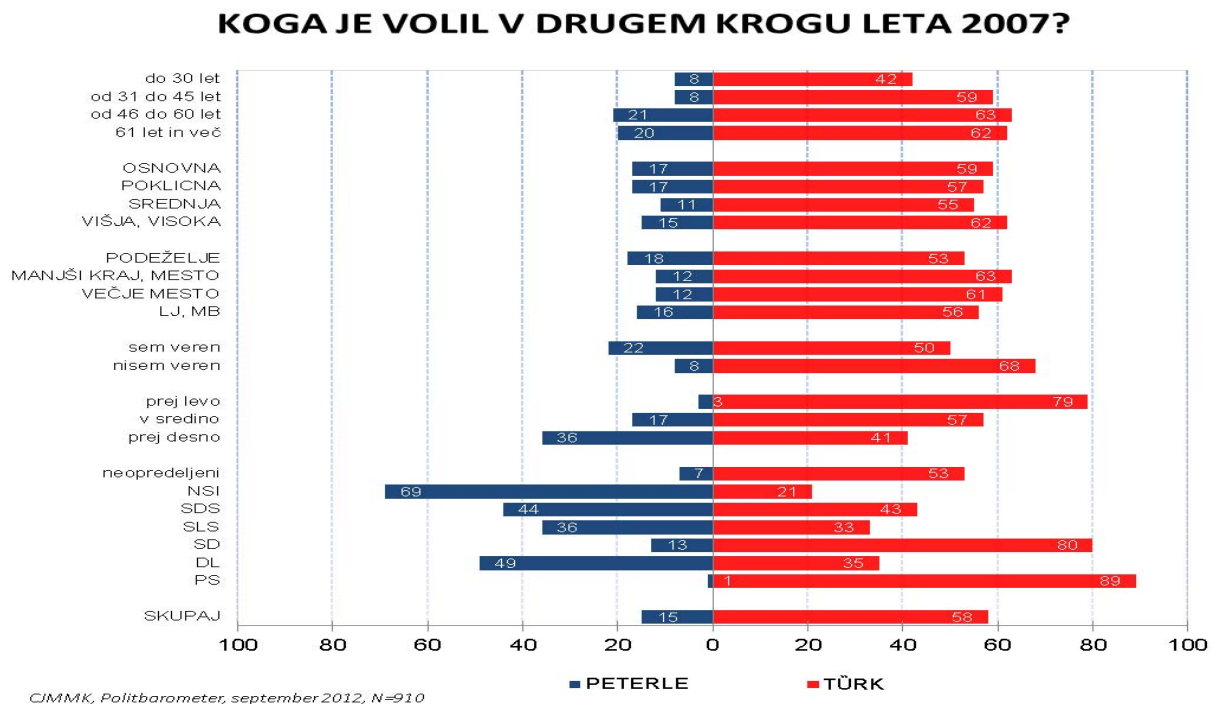
4.1 Predsedniške volitve 2007, drugi krog: Türk/Peterle

Graf 4.1

Kako je poteklo opredeljevanje do dveh kandidatov, je prikazano v grafu 4.2.

Graf 4.2

Volilna podpora D. Türku se je oblikovala v širokem družbenem prostoru. Vidneje izstopijo le opredelitve nazorsko/strankarskih skupin, ki se odločajo za »svojega« kandidata.

4.2 Izbira med tremi kandidati

V januarskem PB 1/2012 smo prvič postavili vprašanje o izbiri med tedaj znanima kandidatoma: Danilom Türkom in Milanom Zverom. Meritev je pokazala, da je bil značilen del respondentov neopredeljen (28%), preostali pa so se večinoma opredelili za Danila Türka (49%) in v manjši meri za Milana Zvera (23%).

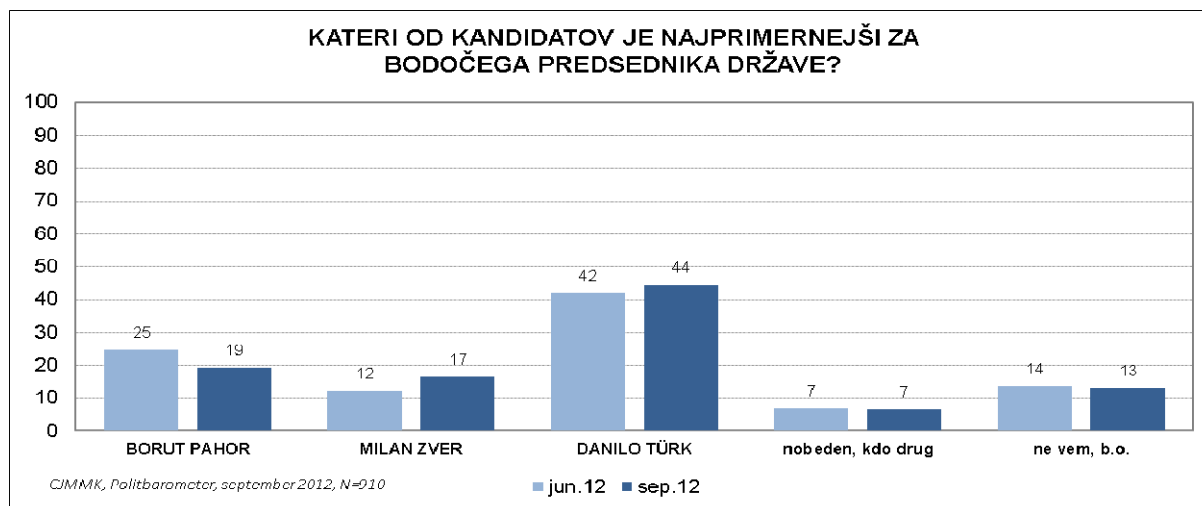
Vpogled v junijsko meritev (graf 4.3) pokaže izrazito prednost Danila Türka (42%) v vseh opazovanih skupinah, tako glede na starost, izobrazbo, področje zaposlitve, tip bivalnega okolja, pa tudi glede na vernost oz. nevernost. V vseh teh skupinah je Danilo Türk izstopal z največ izbirami, še posebej pa med preferenti iz Ljubljane in Maribora (59%), med zaposlenimi v negospodarstvu (52%), med visoko in višje izobraženimi (51%) itd. Z značilno prednostjo je še posebej izstopil med preferenti, nepodporniki vlade (56%), levo samoopredeljenimi (56), oz. sredinsko opredeljenimi (39%), med strankarsko neopredeljenimi (42%) in seveda med preferenti SD (58%) in PS (77%!).

Drugouvrščeni Borut Pahor (25%) je po deležu izbir Danila Türka presegel le med respondenti, podporniki vlade Janeza Janše (30%) ter med preferenti SDS (33%), SLS (49%) in DL (44%). Med preferenti SD je po deležu izbir (30%) izrazito zaostal za Danilom Türkom (58%), prednjačil pa med preferenti DL (44%). Profil podpornikov Boruta Pahorja je tedaj izgledal takole: podpirali so ga (bolj kot v povprečju) preferenti s področja gospodarstva, samozaposleni, gospodinje, podeželani in meščani iz večjih mest, verni in versko neopredeljeni, podporniki vlade Janeza Janše, sredinsko in desno samoopredeljeni ter preferenti SDS, SLS in DL.

Z bistveno nižjo podporo (12%) izbir se je na tretje mesto uvrstil Milan Zver. Na kratko prikazan profil njegovih podpornikov je bil: podporniki vlade Janeza Janše, desno samoopredeljeni, preferenti NSI in SDS ipd.

Tokratna, septembrska, meritev (graf 4.3) pokaže, da sta v preseku junij-september dva od treh kandidatov pridobila na podpori, eden pa je izgubil. Tako je Danilo Türk povečal podporno skupino iz 42% na 44%, Milan Zver iz 12% na 17%, Borutu Pahorju pa je podpora upadla iz 26% na 19%. V obeh presekih je delež neopredeljenih ostal na ravni 21% oz. 20%.

Graf 4.3

Značilnosti podpornih skupin treh kandidatov v septembru:

Milan Zver (17%) je deležen nadpovprečne podpore med respondenti od 46 do 60 let: (22%), med kmeti (63%), gospodinjami (26%), brezposelnimi (28%), med podeželani in vernimi respondenti (24%), med desno samoopredeljenimi (43%), dalje, med preferenti SDS (51%) in NSI (73%) itd.

V podporni skupini Boruta Pahorja (19%) z višjim deležem izstopajo zaposleni v gospodarstvu (28%), srednje izobraženi (24%), prebivalci manjših krajev (24%), podporniki vlade J. J. (29%), preferenti SLS (41%), SD (35%)! itd.

Podporno skupino Danila Türka (44%) označuje višji delež podpor med najmlajšimi (53%), zaposlenimi v negospodarstvu (50%), študenti, dijaki (58%), prebivalci Ljubljane in Maribora (54%), levo samoopredeljenimi (72%), preferenti DESUS (58%), SD (53!), PS (82%) itd.

4.3 Parne primerjave

Po prvem izbirnem vprašanju je tudi v junijskem in septembrskem PB sledilo troje vprašanj o izbiri med pari – ob predpostavki volitev v drugem krogu. V izbiro smo vključili pare Pahor-Zver, Türk-Pahor in Zver-Türk. Rezultati obeh meritvah so prikazani v grafu 20. Vsi trije parni preizkusi nakazujejo izrazite favorite.

V preizkusu Pahor-Zver je v obeh meritvah favorit Pahor (58%; 51%), Zver pa zaostaja junija bolj (21%), septembra pa nekaj manj (24%) za Pahorjem. V paru Türk-Zver je še izrazitejši favorit (57%) Türk, Zver zaostaja značilno pod ravtnjo (26%) Türkovih izbir.

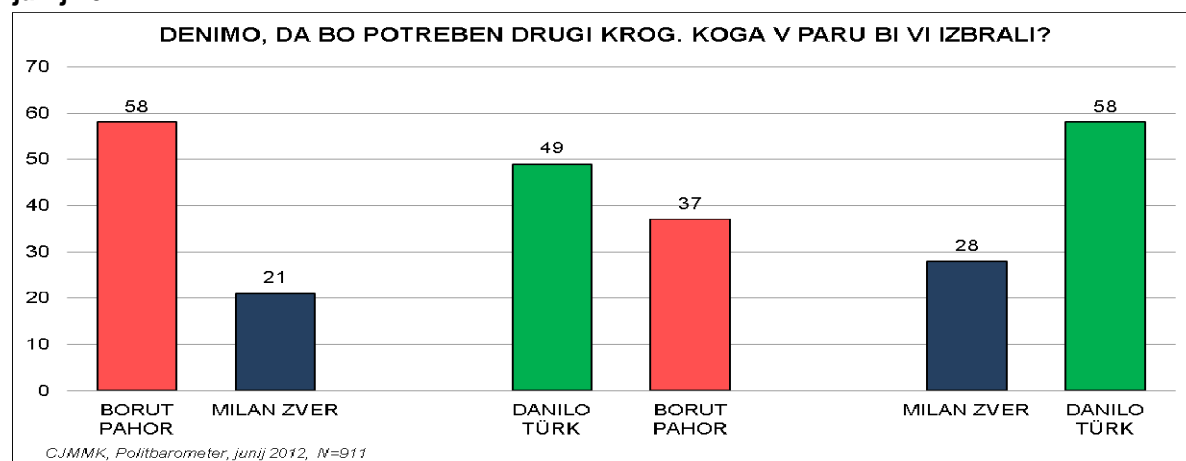
V parnem preizkusu Türk-Pahor ohranja Türk v obeh meritvah izrazito prednost (49%; 48%) pred Pahorjem (37%; 29%).

Že izbira med tremi nakazuje osredotočenost na kandidata Danila Türka. Med opredeljenimi, ki se izrekajo za tri kandidate, je Türk v septembru deležen podpore, ki dosega 55%, preostala dva, Pahor in Zver, pa sta skupaj deležna 45% podpore. Iz tega bi lahko sklepali, seveda na osnovi presečne meritve v septembru, torej dva meseca pred dnevom volitev, da obstaja možnost, da se bodo tokratne predsedniške volitve iztekale v prvem krogu, z absolutnim zmagovalcem D. Türkom. Glede na prikazane izide parnih primerjav se ta vtis utrdi. Očitno je, da kandidat Danilo Türk veže nase večinske izbire tako v razmerju do kandidata Zvera, kakor tudi v odnosu do kandidata Pahorja. Tudi če se volitve v 1. krogu ne bodo izšle z izvolitvijo predsednika republike, bo Danilo Türk z veliko verjetnostjo zmagovalec v drugem krogu.

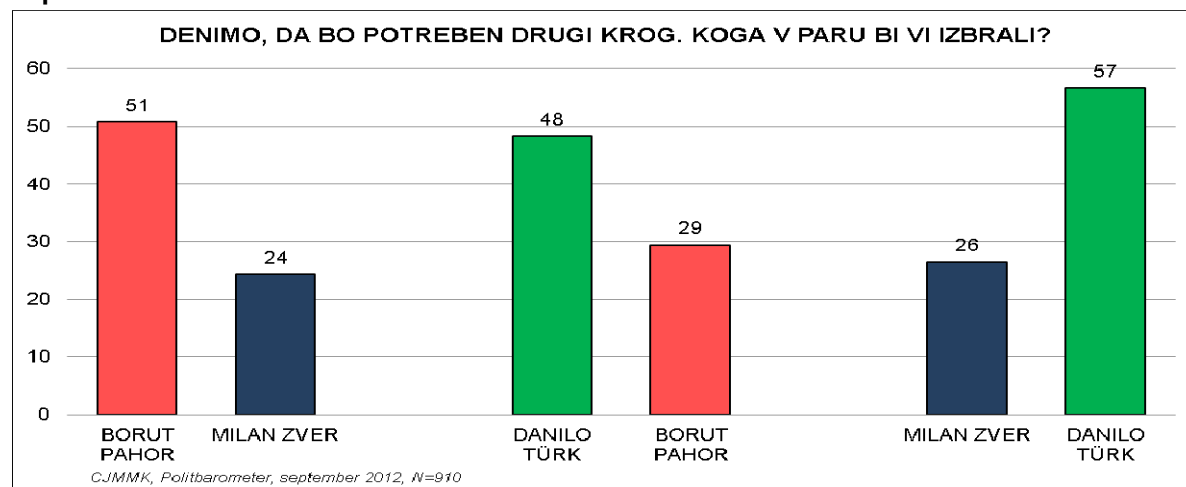
V grafih 4.5 do 4.7 pokažemo, kako se v analizo vključene skupine respondentov opredeljujejo do vsakokratnih kandidatov (v parih, v juniju in septembru).

Graf 4.4

junij 2012:

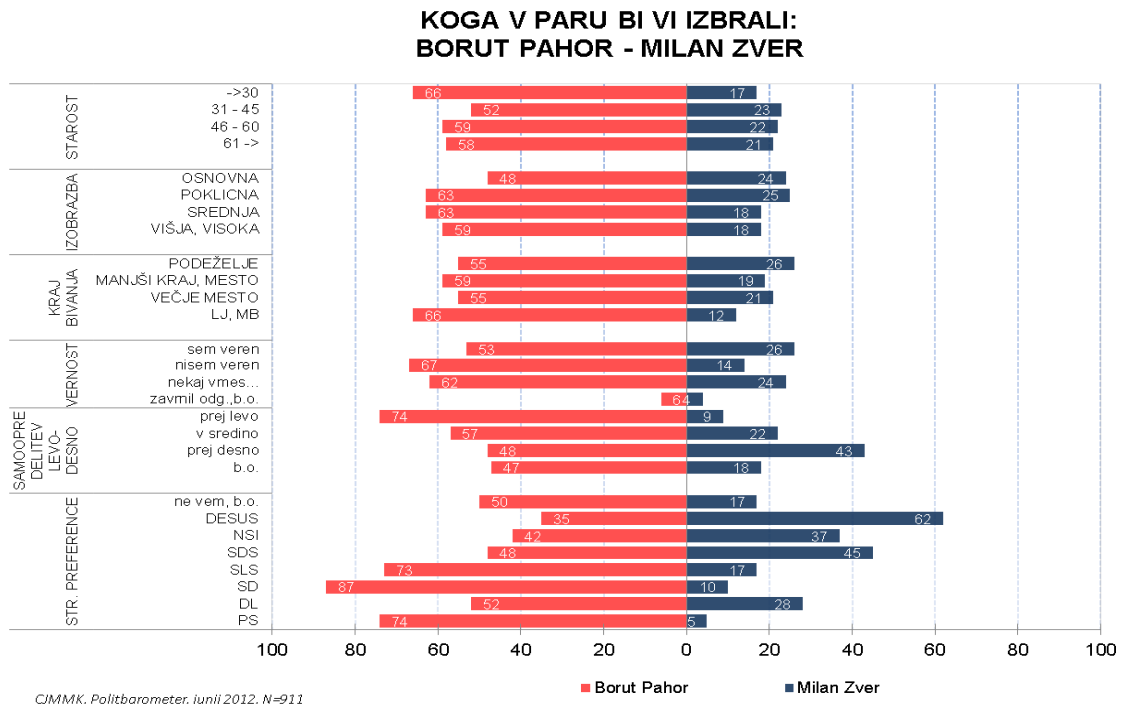

september 2012:

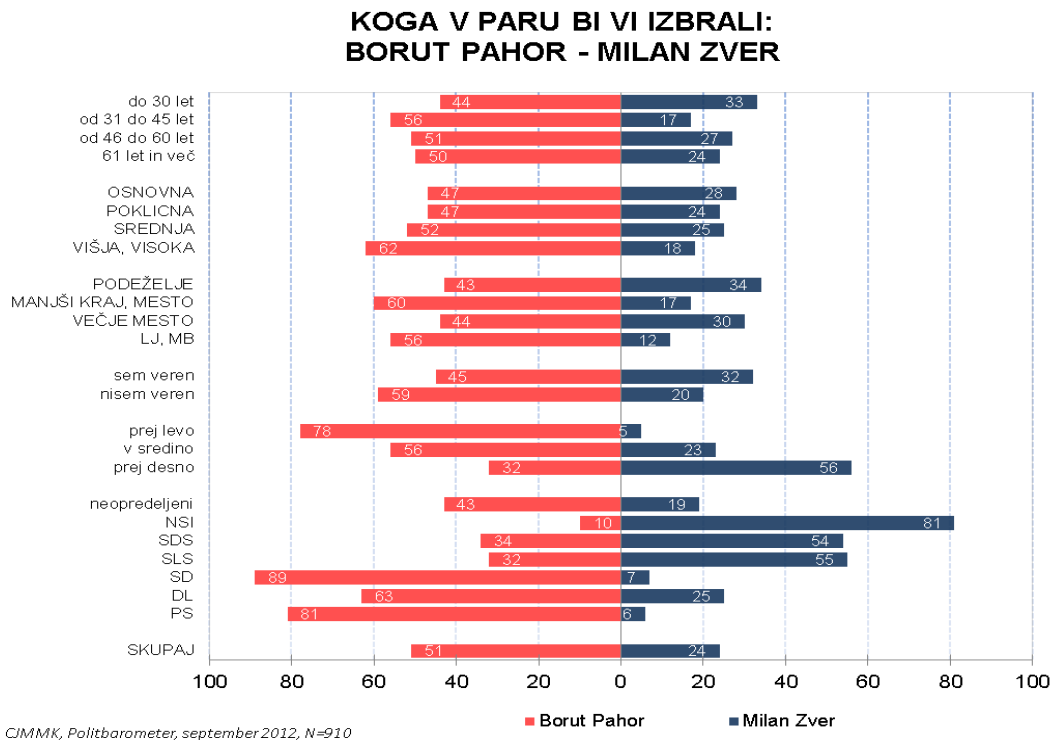

Graf 4.5

Junij 2012:

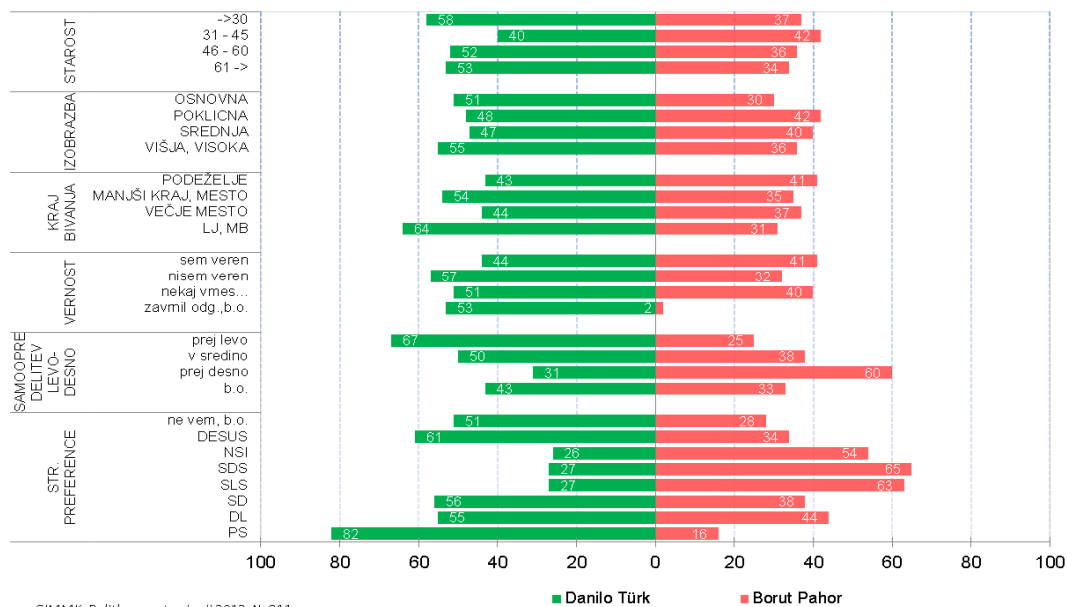
September 2012:

Graf 4.6

Junij 2012:

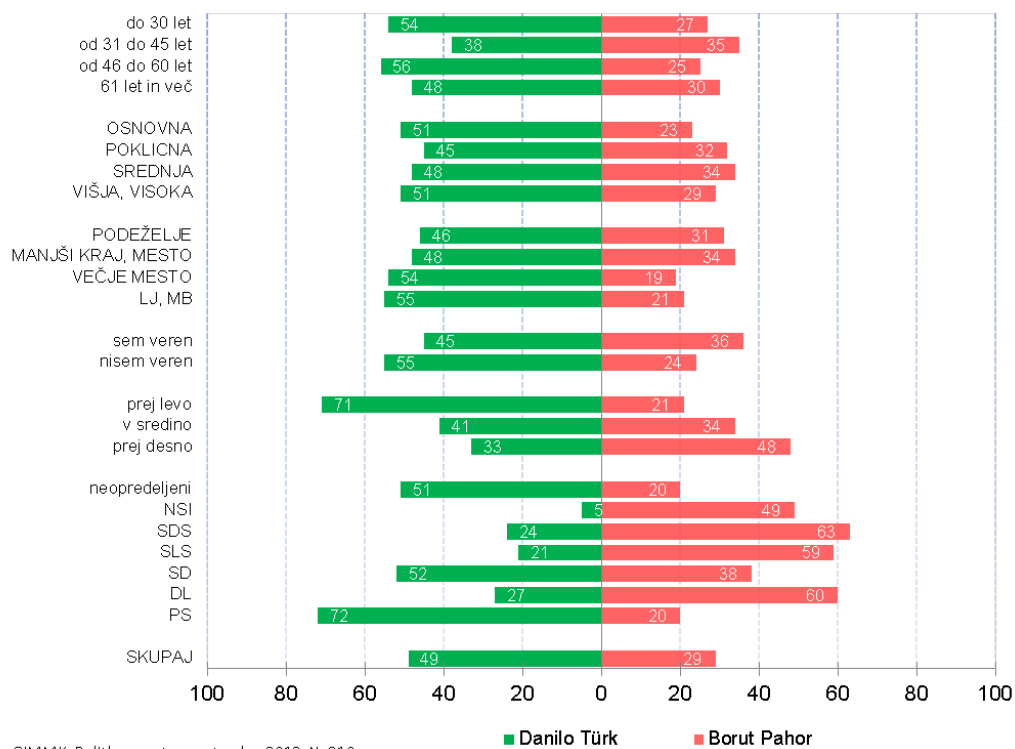
**KOGA V PARU BI VI IZBRALI:
DANILO TÜRK - BORUT PAHOR**

CIMMK, Politbarometer, junij 2012, N=911

September 2012:

**KOGA V PARU BI VI IZBRALI:
DANILO TÜRK - BORUT PAHOR**

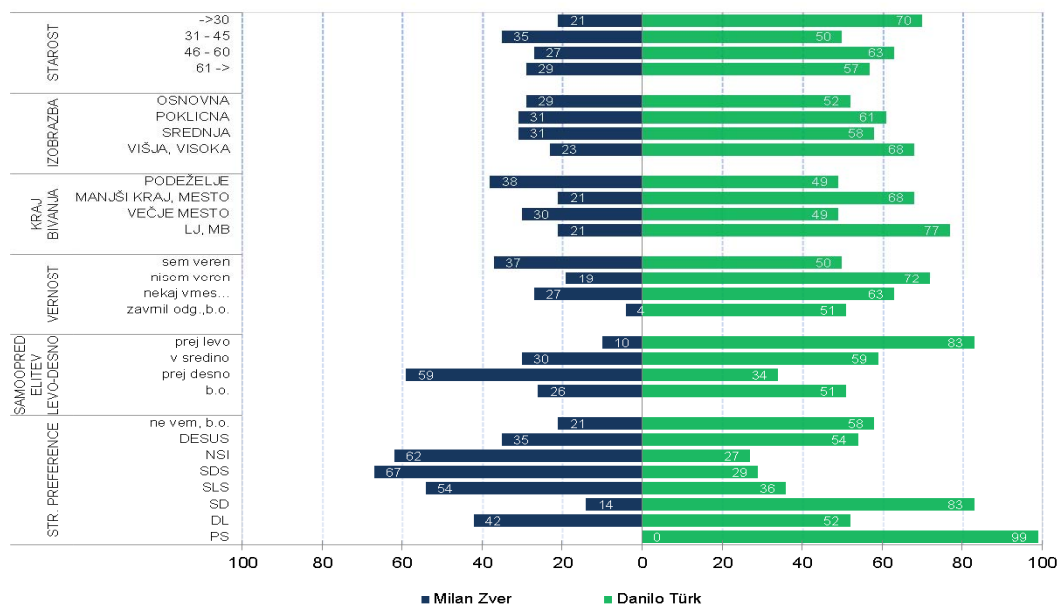

CIMMK, Politbarometer, september 2012, N=910

Graf 4.7

Junij 2012:

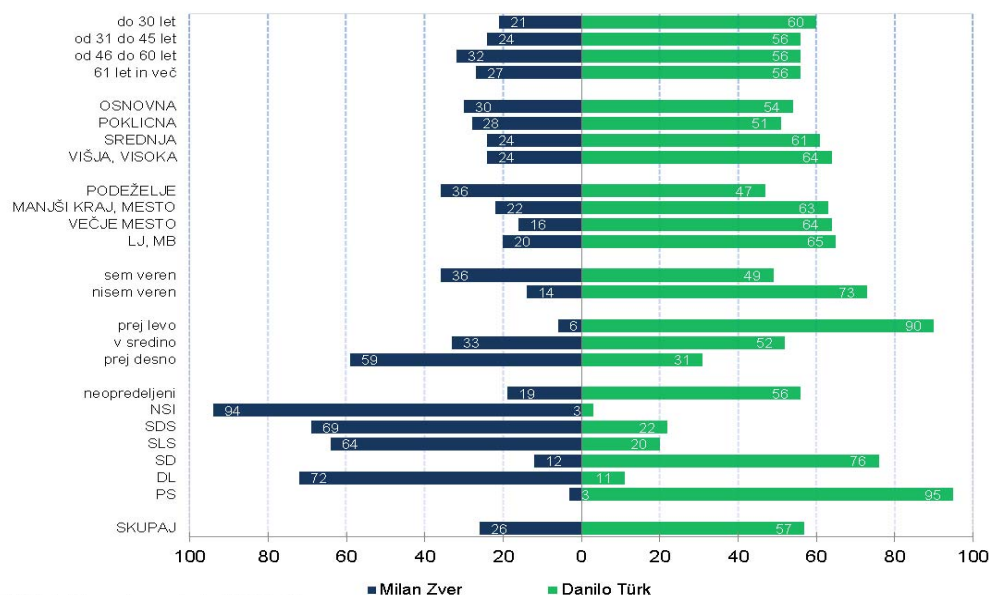
**KOGA V PARU BI VI IZBRALI:
MILAN ZVER - DANILO TÜRK**

CIMMK, Politbarometer, junij 2012, N=911

September 2012:

**KOGA V PARU BI VI IZBRALI:
MILAN ZVER - DANILO TÜRK**

CIMMK, Politbarometer, september 2012, N=910

Že površen pregled in analiza pokaže, da k opredeljevanju do treh kandidatov bistveno prispeva strankarsko nazorsko opredeljevanje. Zato k analitičnim prikazom dodajamo še tabelo 1, ki pokaže, kako se oblikujejo podpore trem kandidatom glede na tri možne izbire.

Vsak od treh kandidatov je namreč lahko bil izbran najprej »med tremi«, nato pa v »parnih primerjavah«, največ dvakrat. Vsak od kandidatov je torej lahko zbral tri, dve ali nič izbir. Kako te izbire kandidatov potekajo v preferenčnih skupinah ključnih strank, prikazuje tabela. Očitno je, da je kandidat Danilo Türk deležen najširše oz. popolne podpore v preferenčnih skupinah: strankarsko neopredeljenih, med preferenti SD, PS, DESUS ipd. Dalje, da je kandidat Milan Zver deležen izrazite podpore med desno samoopredeljenimi in preferenti SDS in NSI. Podporno okolje Boruta Pahorja pa ni tako enoznačno, saj prednostno ne izstopa niti med preferenti stranke, katere predsednik je bil, beleži pa značilne podpore tudi med preferenti nekaterih desno-sredinskih strank itd.

4.4 Izbire med tremi: tri oz. dve izbiri

Tabela 1 ilustrira strnitev izbir treh predsedniških kandidatov. Odgovori na prvo vprašanje o »najprimernejšem« in nadaljnje izbire v parih so sešteti in prikazani v tabeli 1. Vsak od kandidatov je imel enako možnost: 0 – da ni bil izbran; 1 – 3 bil izbran enkrat, dvakrat oz. trikrat. Trikratna izbira pomeni veliko trdnost izbire določenega kandidata. Prikaz v tabeli ilustrira razporeditev dveh oz. treh izbir za tri kandidate v dveh časovnih točkah med preferenti političnih strank. Seveda strankarska opredeljenost ni edini kriterij opredeljevanja do kandidatov. Že prej smo pokazali, da opredeljevanje sodoločajo tudi socialno statusne in druge nazorske dimenzije.

Tabela: Opredelitve za predsedniške kandidate – seštevek dveh oz. treh izbir (v%)
– glede na strankarsko opredeljenost

Preferenti strank *		N =		Milan Zver		Borut Pahor		Danilo Türk	
				2+3	3	2+3	3	2+3	3
				izbire	izbire	izbire	izbire	izbire	izbire
neopred.	341	jun		11	7	24	17	46	40
	466	sep		12	8	18	14	49	42
NSI	37	jun		37	37	28	17	19	19
	25	sep		80	72	8	8	0	0
SDS	149	jun		40	30	34	31	23	19
	110	sep		53	48	27	23	14	13
SLS	40	jun		17	10	55	49	21	20
	32	sep		50	31	47	22	0	7
SD	123	jun		6	5	34	29	60	54
	97	sep		6	6	39	34	55	46
PS	108	jun		0	0	17	16	82	77
	89	sep		1	1	20	12	84	67
skupaj	911	jun		15	11	28	23	46	40
	910	sep		19	15	23	17	47	40

*Preferenti DLGV, DESUS,SNS, LDS, Zares, TRS... v tabeli niso prikazani zaradi premajhnega števila.

Pregled uvrščanja izbir treh kandidatov po preferenčnih skupinah strank v dveh časovnih presekih pokaže:

- 1 - da se D. T. z najvišjim deležem izbir »3« ob obeh meritvah uvrsti najvišje (40%/40%), sledita pa B. P. (23%/17%) in M. Z. (11%/15%);
- 2 - izrazita je prednost D. T., ki sam zbere več »3« izbir (40%) kot preostala kandidata skupaj (32%);
- 3 - primerjava izbir »3« v dveh časovnih presekih pokaže, da je v obdobju od junija do septembra ostal D. T. na visoki ravni (40%/40%) podprtosti, da je B. P. podpora padla (iz 23% na 17%) in se M. Z. povečala (iz 11% na 15%);
- 4 - M. Z. je deležen predvsem izbir v preferenčnih skupinah desno-sredinskih strank. To je še posebej izrazito v septembrski meritvi. Vse bolj se oblikuje zavedanje o kandidatu »moje« stranke;
- 5 - B. P. se uvršča v sredino strankarskega polja, med preferenti vseh strank, a ne izrazito – niti med preferenti SD.
- 6 - D. T. se visoko uvrsti med strankarsko neopredeljenimi – pa tudi med preferenti SD, PS...

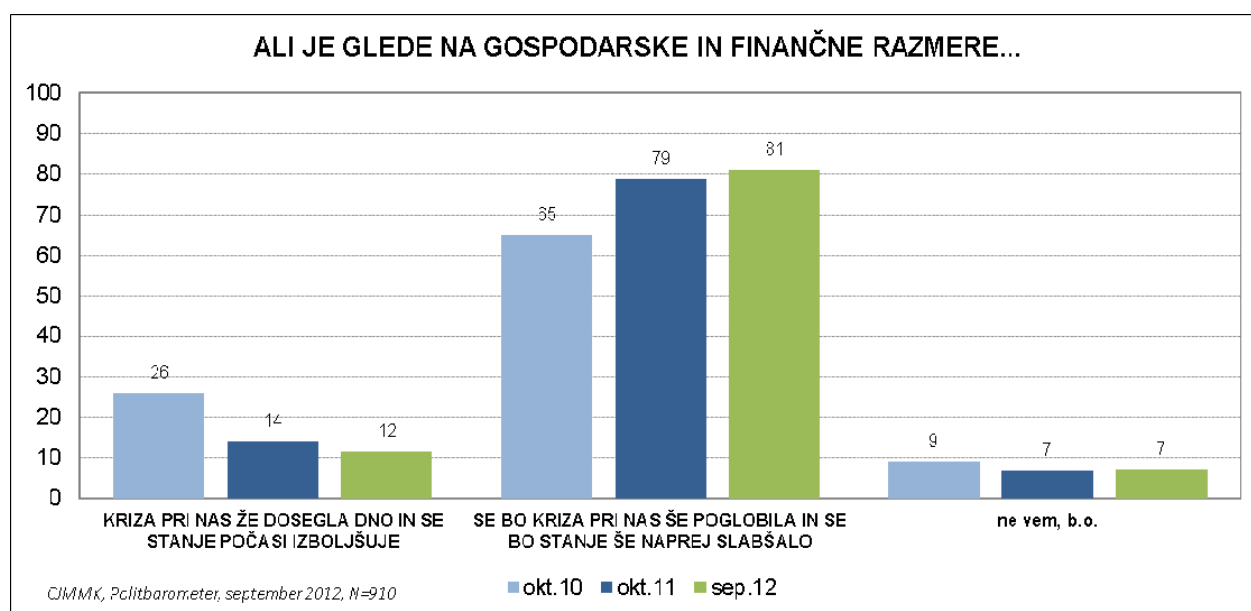

5.0 Ocene razmer in stališča o predlaganih reformah

5.1 Ocena kriznosti razmer

Oktober 2010 smo prvič postavili vprašanje, ki SE je glasilo: »Ali je glede na gospodarske in finančne razmere... kriza pri nas že dosegla dno in se stanje počasi izboljšuje, ali .... se bo kriza pri nas še poglobila in stanje se bo še naprej slabšalo?«. Prva meritev je nakazala zmerni optimizem, saj je dobra četrtina respondentov (26%) menilo, da je kriza že dosegla dno. Tokratna, septembrska meritev, četrta v vrsti, pokaže mnogo bolj zaostreno presojo razmer, saj več kot štiri petine vseh vprašanih (81%) meni, da se bo »kriza še naprej poglobljala«. Rezultati vseh treh opravljenih meritev so prikazani v grafu 5.1.

Graf 5.1

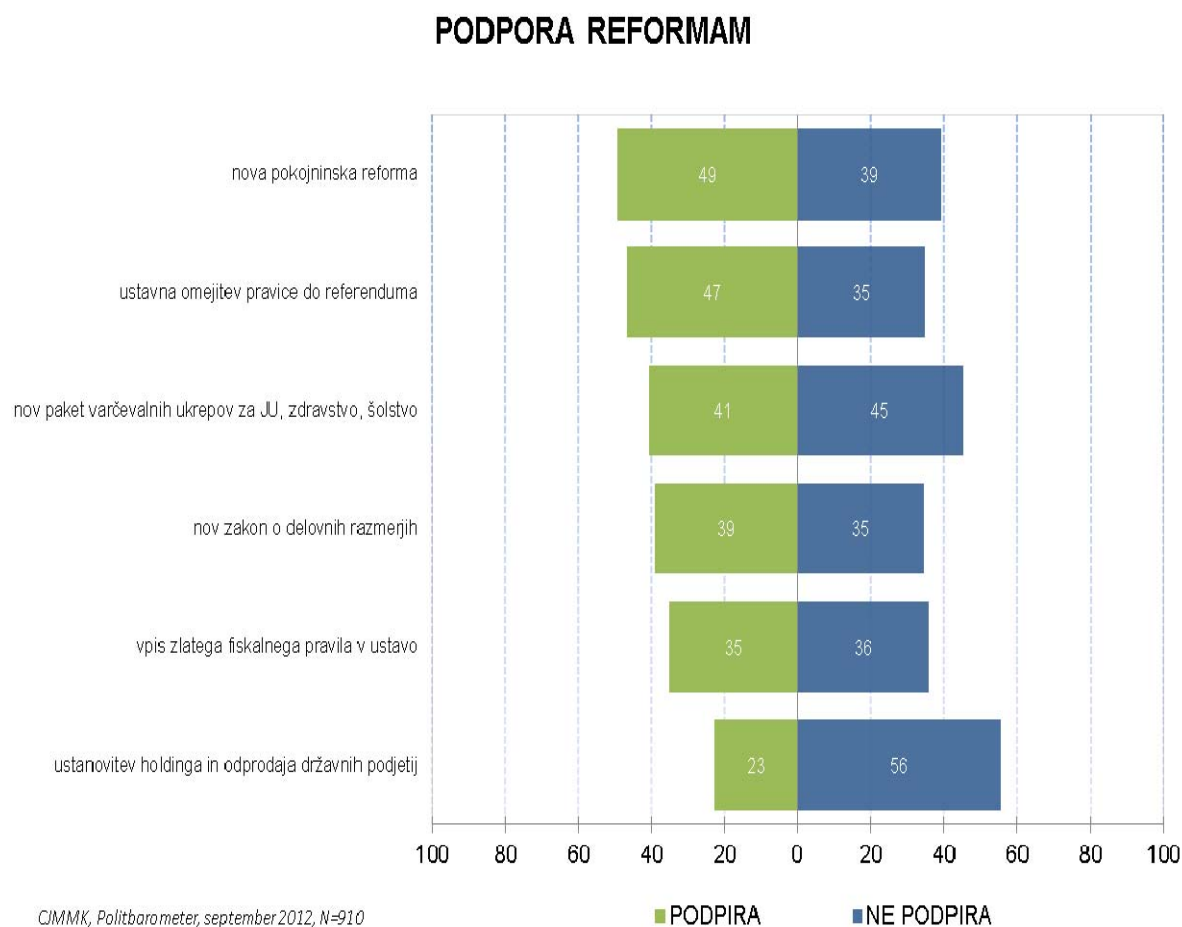

5.2 Stališča o reformah

V zvezi s predlogi reformnih paketov smo postavili vprašanje: »Predsednik vlade Janez Janša pričakuje podporo parlamenta in javnosti glede naslednjih reformnih ukrepov... Povejte, ali posamezne ukrepe podpirate, ali ne podpirate?«. Podporo oz. nepodporo smo posebej ugotavljali za: (a) vpis zlatega fiskalnega pravila v ustavo, (b) ustavno omejitev pravice do referendumu (c) nov paket varčevalnih ukrepov za javno upravo, zdravstvo in šolstvo, (d) ustanovitev holdinga in odprodajo državnih podjetij, (e) pokojninsko reformo, (f) reformo trga delovne sile oz. novi Zakon o delovnih razmerjih.

Opredelitve do predlaganih reform so prikazane v grafu 5.2.

Graf 5.2

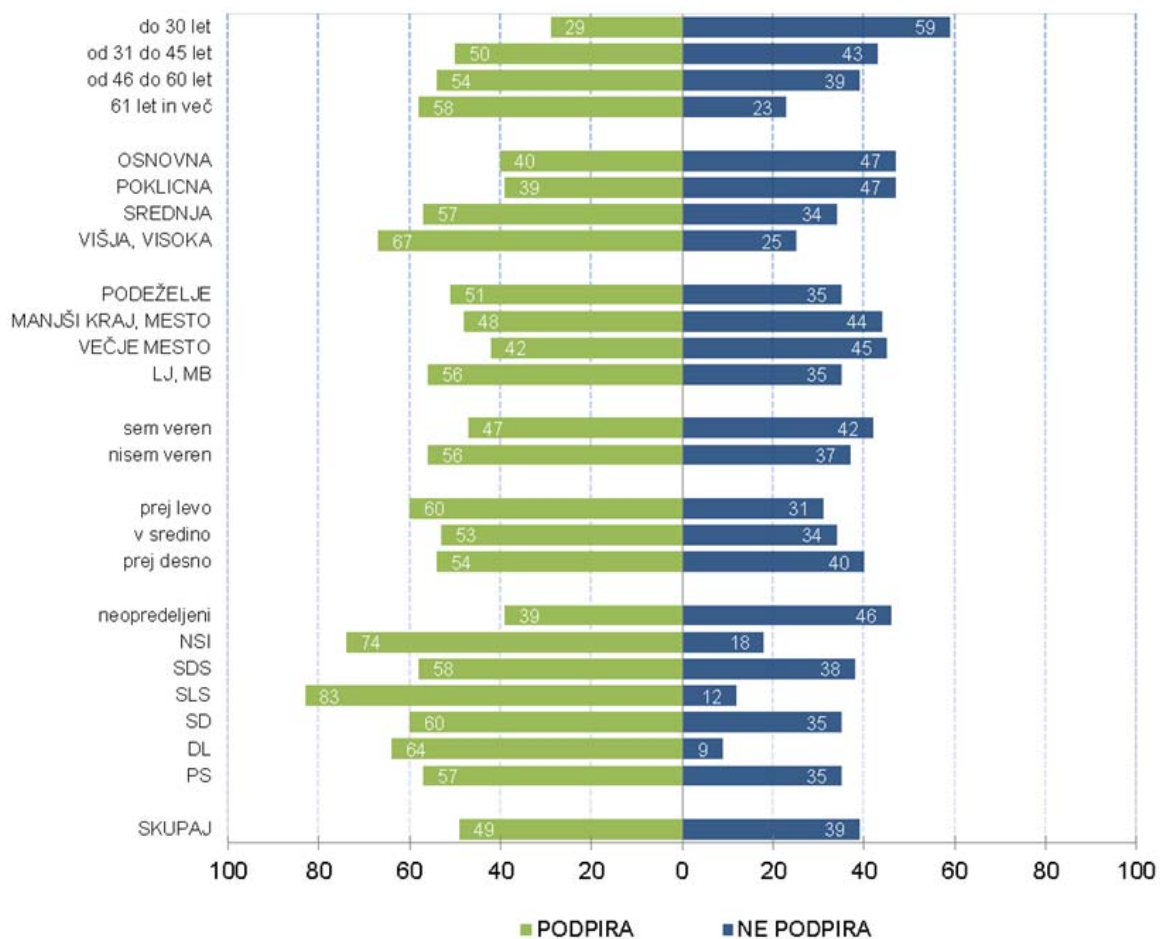

Očitno je, da protireformno razporeženje javnosti, značilno za leto 2011, postopoma popušča. Pri posameznih ponujenih reformah delež podpor presega deleže zavrnitev. Seveda pa pri tem ostaja odprto vprašanje, kaj si respondenti pod posameznimi reformami predstavljajo. Raziskave v to smer nismo poglobljali. V grafih 5.3 in 5.8 so ilustracije vpliva individualnih oz. skupinskih značilnosti respondentov na njihovo opredeljevanje do šestih reform.

Pokojninska reforma pridobiva na zaveznikih in je večinsko podprta (49%). Zaveznitva (graf 5.3) se krepijo med starejšimi in najstarejšimi, med srednje in visoko izobraženimi, med levo samoopredeljenimi, med preferenti strank pa predvsem pri NSI, SLS itd.

Graf 5.3

NOVA POKOJNINSKA REFORMA

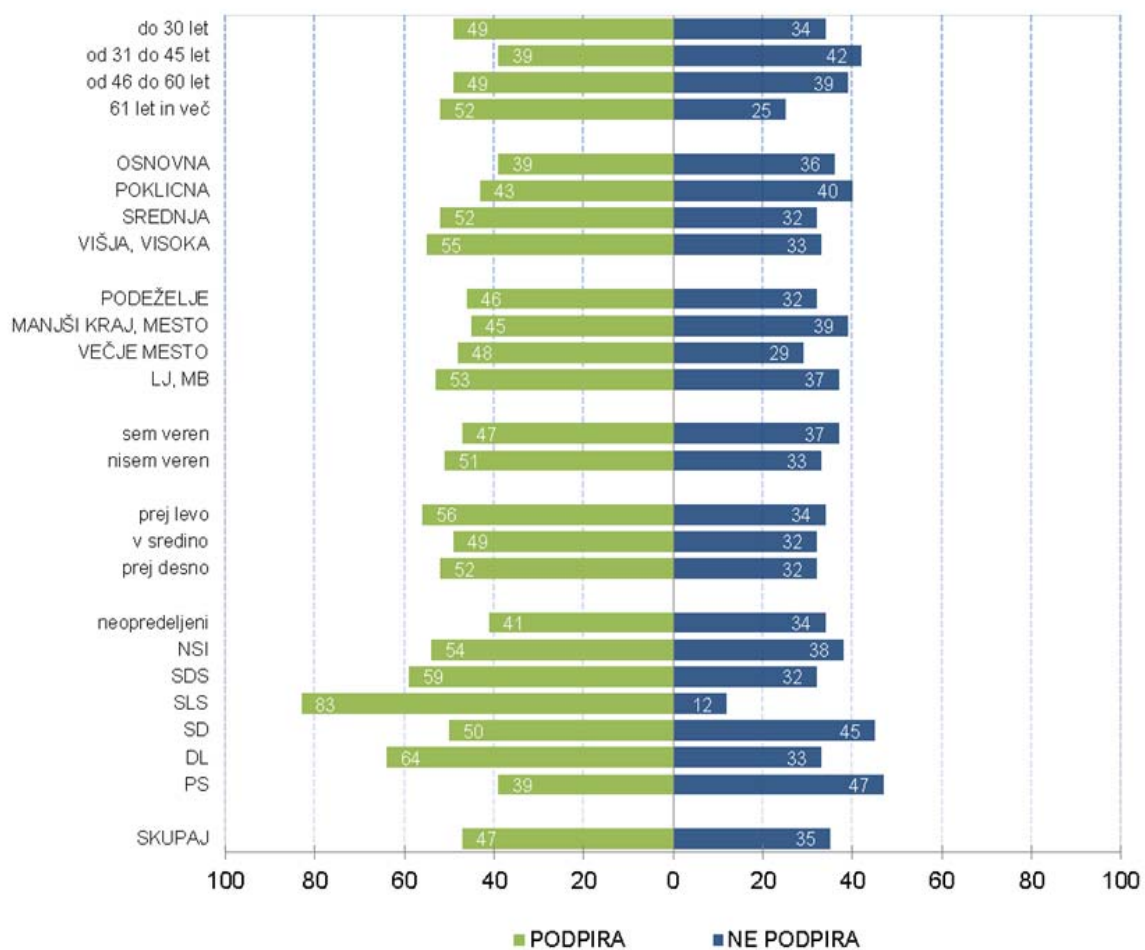

CIMMK, Politbarometer, september 2012, N=910

Zamisel o omejitvi referendumu, sicer vsebinsko neopredeljivo, podpira večina (47%), zavzemanje za poseg v to področje še posebej izrazito izstopa (glej graf 5.4) med preferenti NSI, SDS in SLS, med najstarejšimi (61 in več) ter višje in visoko izobraženimi respondenti.

Graf 5.4

USTAVNA OMEJITEV PRAVICE DO REFERENDUMA

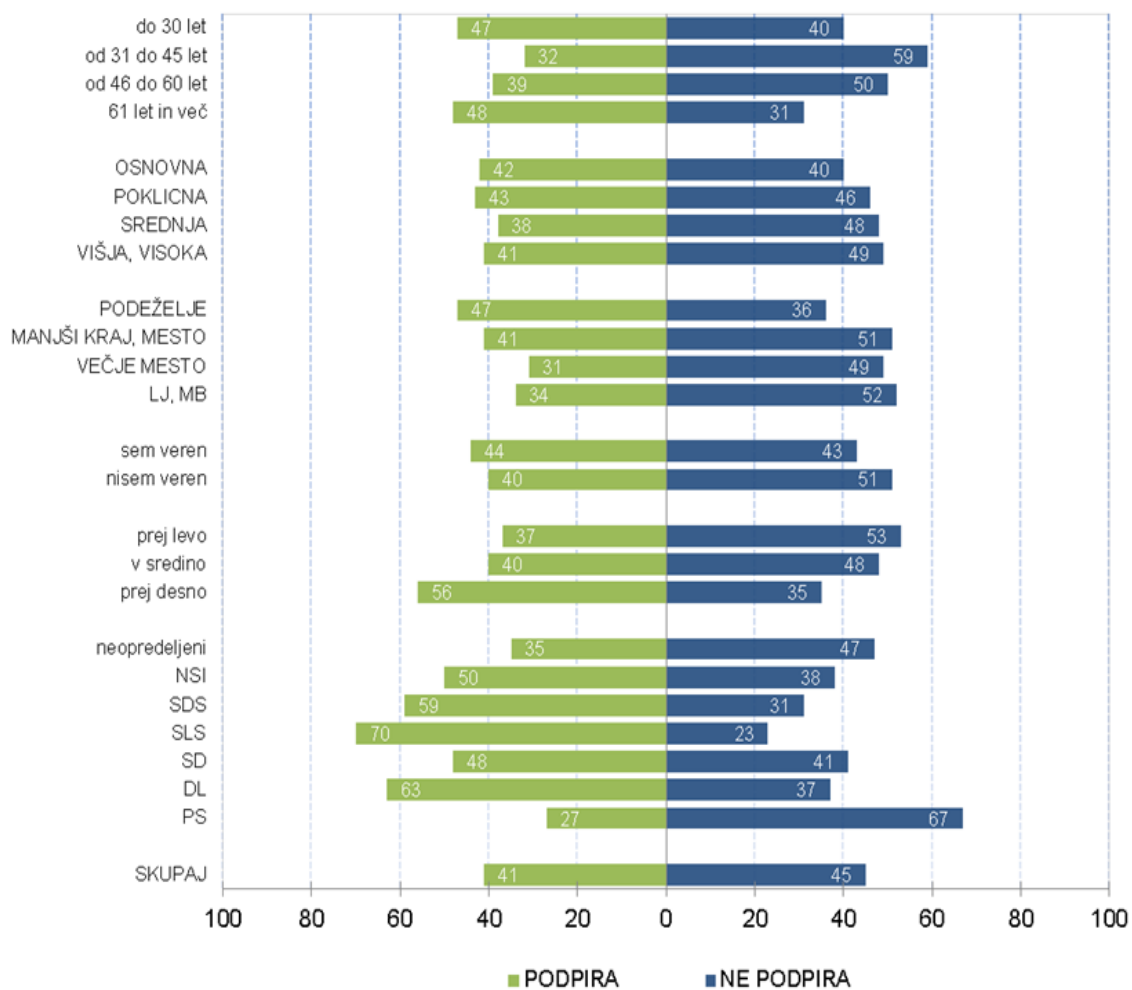

CIMMK, Politbarometer, september 2012, N=910

Ponudbo novih varčevalnih ukrepov v polju javne uprave, zdravstva in šolstva večina (45%) še vedno odklanja. Izrazitejše podpore pa je zamisel o varčevanju (graf 5.5) deležna med preferenti NSI, SDS, SLS, dalje, med desno samoopredeljenimi, prebivalci s podeželja itd.

Graf 5.5

NOV PAKET VARČEVALNIH UKREPOV ZA JAVNO UPRAVO, ZDRAVSTVO IN ŠOLSTVO

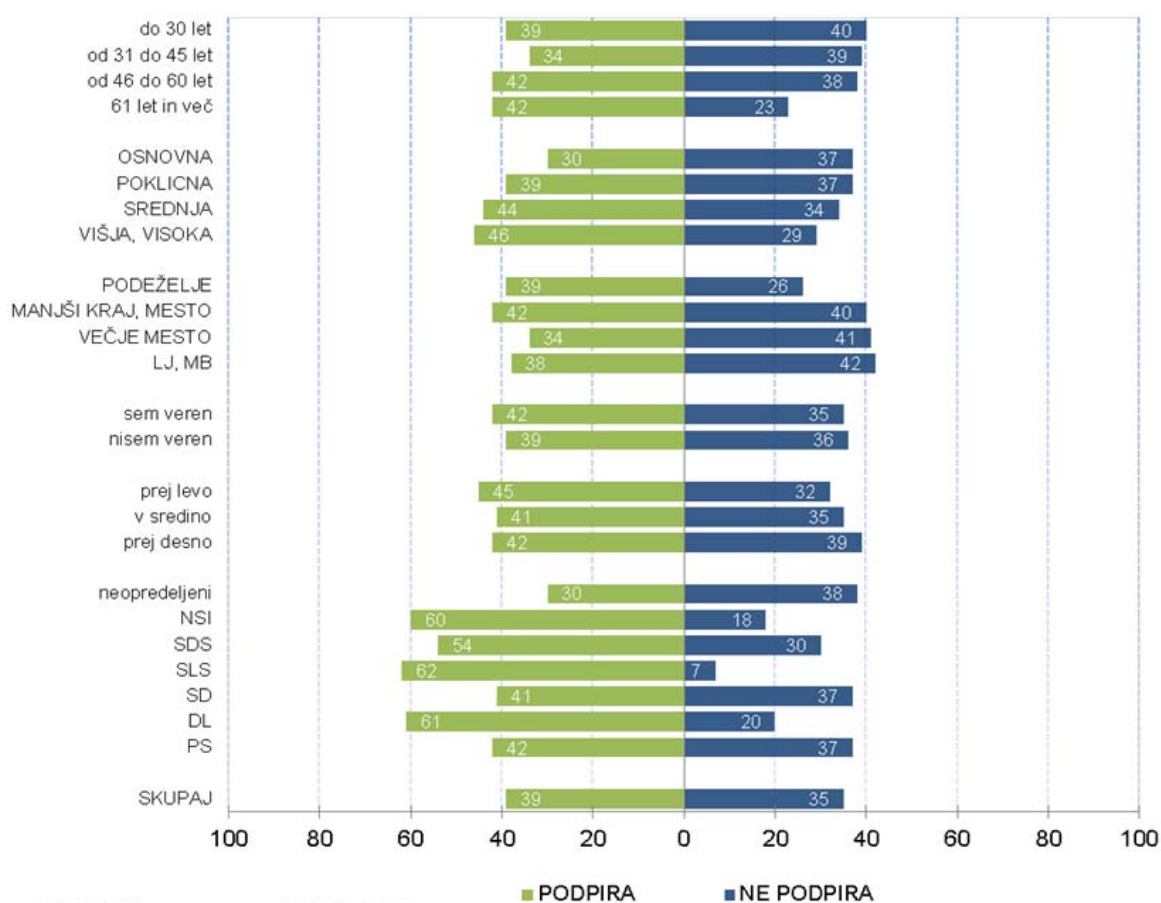

CIMMK, Politbarometer, september 2012, N=910

Na vprašanje o posegih v Zakon o delovnih razmerjih pritrdilno odgovarja nekaj več (39%) anketirancev, nekaj manj (35%) pa posege v to področje zavrača. Seveda že formulacija vprašanja, ki ne vstopa v podrobnosti sprememb v tem področju, nakaže, da so ti odgovori zgolj orientacijski, zgolj razpoloženski. Za reformne posege v polje delovnih razmerij se bolj zavzemajo respondenti višjih starostnih in izobrazbenih skupin, predvsem pa še preferenti SLS, NSI in SDS.

Graf 5.6

NOV ZAKON O DELOVNIH RAZMERJIH

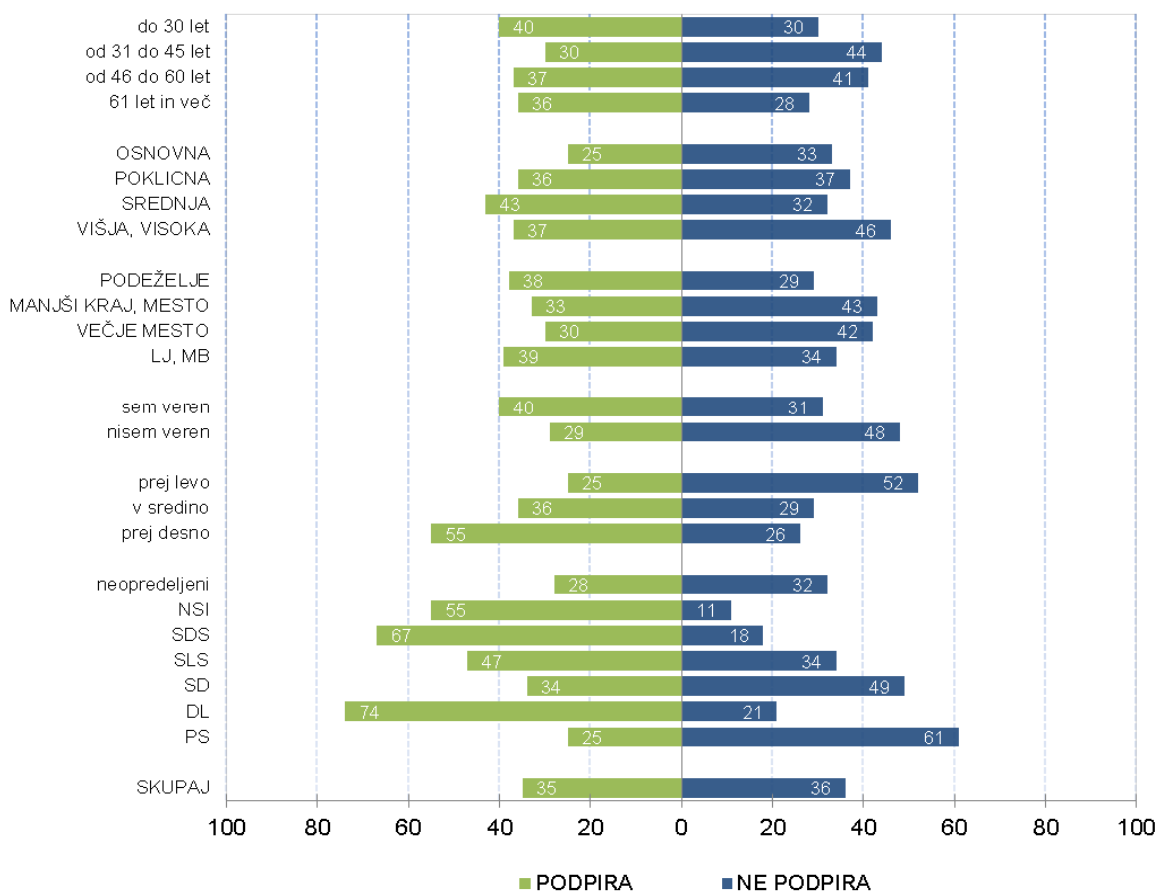

CJMMK, Politbarometer, september 2012, N=910

Vpis zlatega fiskalnega pravila v ustavo zavrača dobra tretjina (36%), sprejema prav tako dobra tretjina (35%), preostala slaba tretjina pa o tem nima oz. ne izreka mnenja. Proti vpisu fiskalnega pravila se izrekajo predvsem respondenti iz srednjih starostnih skupin, višje in visoko izobraženi, levo samoopredeljeni ter še posebej preferenti SD, PS itd. Za vpis pravila pa se izrekajo predvsem desno samoopredeljeni ter preferenti NSI, SDS in SLS.

Graf 5.7

VPIS ZLATEGA FISKALNEGA PRAVILA V USTAVO

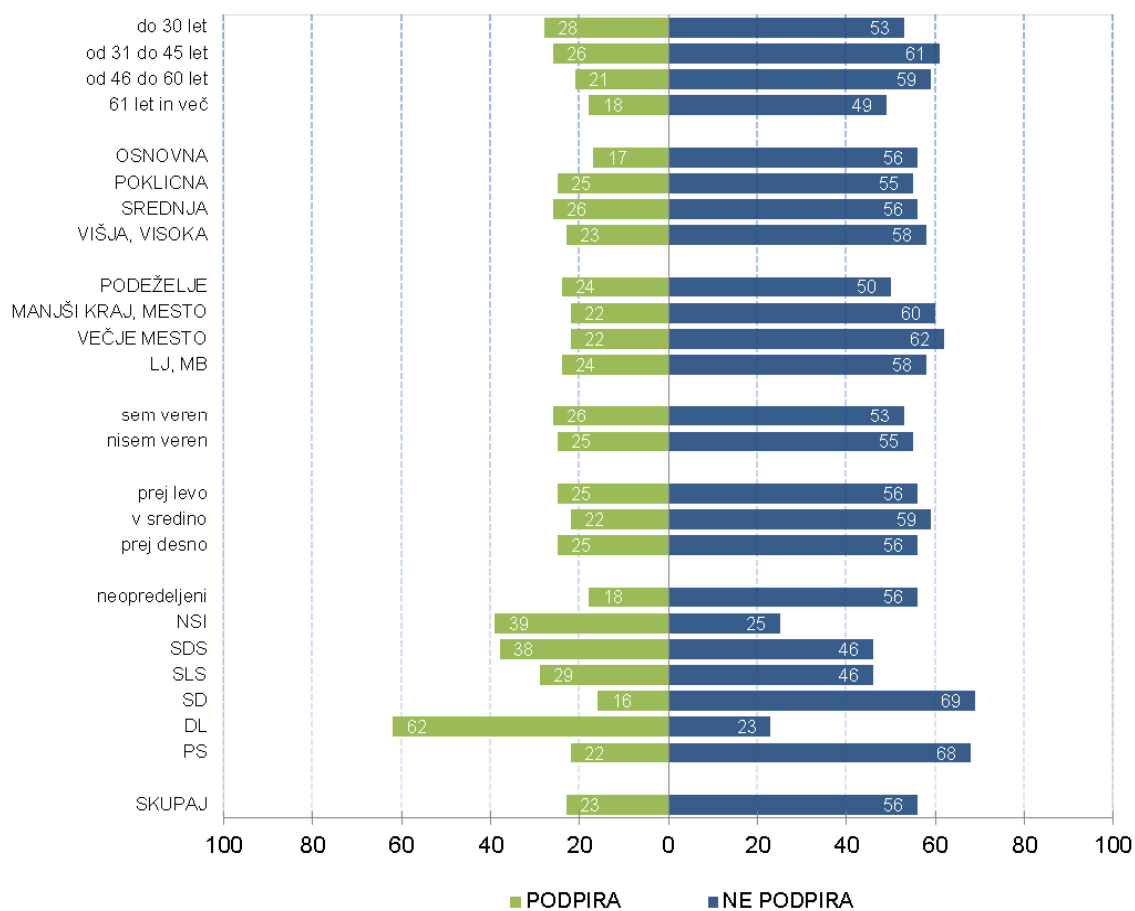

CJMMK, Politbarometer, september 2012, N=910

Na vprašanje v zvezi z ustanovitvijo državnega holdinga in možno odprodajo državnih podjetij se večina respondentov (56%) odziva z odklonilnim stališčem in manjšina (23%) s pritrdilnim. Odklonilno stališče je prevladujoče pri vseh v analizo vključenih skupinah, razen med preferenti NSI, kjer jih več (39%) pritrjuje kot zavrača (25%), sicer pa z višjim deležem podpor tem ukrepom izstopajo še preferenti SDS (38%), a jih je tudi med njimi več (46%), ki ta ukrep zavračajo.

Graf 5.8

USTANOVITEV HOLDINGA IN ODPRODAJA DRŽAVNIH PODJETIJ

CJMMK, Politbarometer, september 2012, N=910

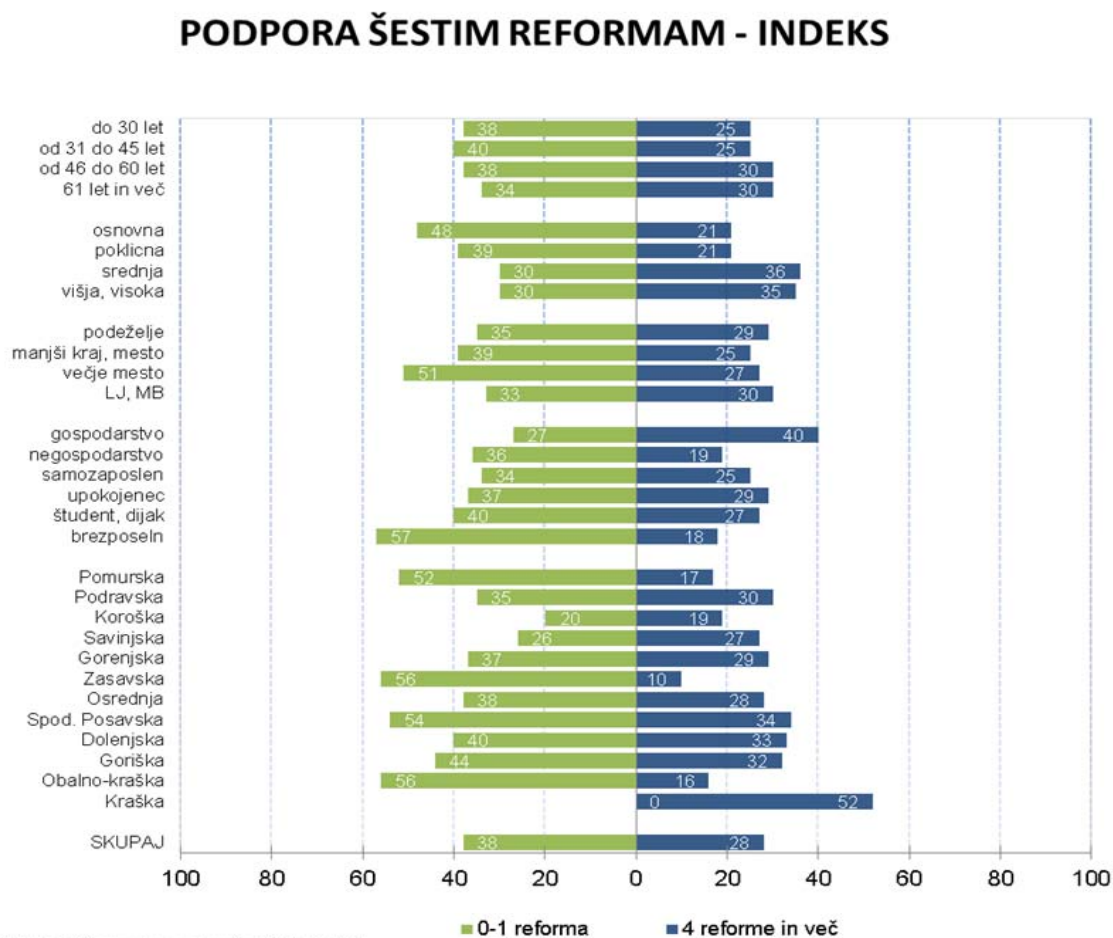

5.3 Indeks sprejemanja reform

Reformno pripravljenost ilustrira indeks, v katerega smo strnili opredelitve respondentov do vseh šestih predlaganih reform. Indeks v obsegu od 0 do 5 je na analitični ravni prikazan v grafih 5.9 in 5.10.

V strnjem prikazu v grafih 5.9 in 5.10 so kot podporniki reform zbrani tisti, ki so podprli štiri do šest reformnih ukrepov, med nepodporniki pa tisti, ki niso podprli nobenega oz. so podprli le en reformni ukrep. Oba grafa ilustrirata rezultat strukturne analize. Pokaže se, da je več reformne pripravljenosti pri obeh kategorijah starejših respondentov, med srednje ter višje in visoko izobraženimi, med zaposlenimi v gospodarstvu itd. Še posebej izstopa reformna pripravljenost (v majhni – 21%) skupini podpornikov vlade ter med preferenti SLS, SDS, NSI in DL. Med tistimi, ki reforme v celoti zavračajo (0-1 reforme), izstopajo še posebej preferenti srednjih starostnih skupin, le osnovno in poklicno izobraženi, prebivalci manjših ter večjih mest, dijaki in študenti ter brezposelni, strankarsko neopredeljeni itd. Nepripravljenost na reforme je še vedno prevladujoče stališče respondentov. Podpiranje večine reform pa je omejeno na obseg od ene petine do ene tretjine opazovane populacije.

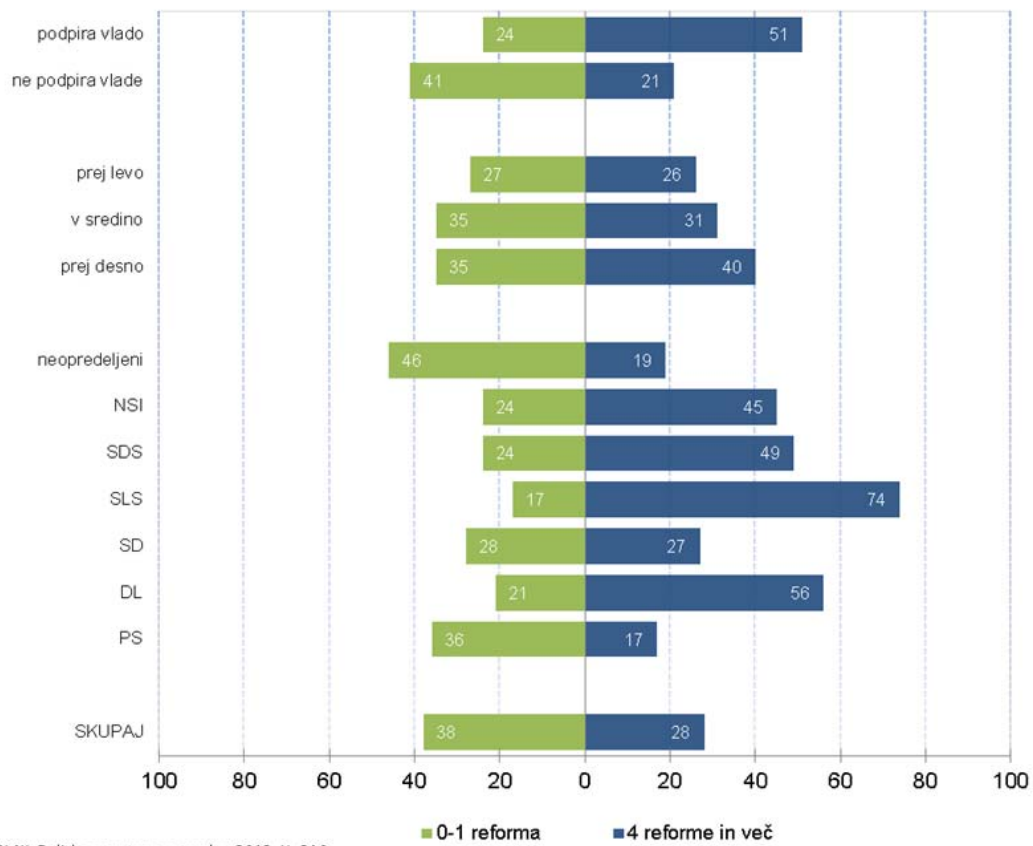
Graf 5.9

CJMMK, Politbarometer, september 2012, N=910

Graf 5.10

PODPORA ŠESTIM REFORMAM - INDEKS

CIMMK, Politbarometer, september 2012, N=910